

Regeringens proposition

1981/82:79

om uppfinnarkonto;

beslutad den 19 november 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs förslag fram om ett inkomstutjämningsystem för uppfinnare. De föreslagna reglerna tas in i en särskild lag som till sin uppbyggnad överensstämmer med lagen (1979:611) om upphovsmannakonto. Förslaget innebär att en uppfinnare, som visst år har haft en ovanligt hög inkomst, kan fördela beskattningen av en del av inkomsten på de närmast följande sex beskattningsåren. Tekniskt sett görs denna inkomstutjämning på det sättet att uppfinnaren får avdrag för de medel som betalas in på ett särskilt bankkonto (uppfinnarkonto). Medlen beskattas i takt med att de, senast efter sex år, betalas ut från banken. Inkomstutjämningen omfattar ersättningar som den skattskyldige uppbär genom en av denne gjord uppfinning och som skattemässigt skall redovisas som intäkt av rörelse.

De nya reglerna avses bli tillämpliga första gången vid 1982 års taxering.

1 Förslag till Lag om uppfinnarkonto

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt kan fysisk person, på de villkor och i den omfattning som anges i denna lag, få uppskov med beskattning av sådan intäkt av rörelse som han har förvärvat genom en av honom gjord uppfinning som kan tillgodogöras industriellt (uppfinnarintäkt). Den omständigheten att patent inte kan meddelas för en uppfinning utgör inte något hinder mot att ersättning för uppfinningen räknas som uppfinnarintäkt.

Uppskov medges inte om den skattskyldige har avlidit under beskattningsåret.

Delägare i handelsbolag eller i dödsbo, för vilket reglerna om handelsbolag skall tillämpas, har inte rätt till uppskov för bolagets eller dödsboets inkomst.

2 § Uppskov medges endast för den del av uppfinnarintäkten, dock lägst 10 000 kronor, som har inbetalats på särskilt konto i bank (uppfinnarkonto). För att medföra rätt till uppskov skall inbetalning ha gjorts senast den dag då den skattskyldige enligt 34 § 1 eller 2 mom. taxeringslagen (1956:623) skall ha avlämnat allmän självdeklaration för det beskattningsår som inbetalningen avser.

Med bank avses i denna lag riksbanken, affärsbank, sparbank och föreningsbank.

3 § Som förutsättning för uppskov gäller

a) att den skattskyldige vid utgången av det beskattningsår som inbetalningen avser är bosatt här i riket och

b) att den skattskyldiges sammanlagda uppfinnarintäkter under beskattningsåret av en eller flera förvärvskällor med minst femtio procent överstiger hans sammanlagda uppfinnarintäkter under något av de två närmast föregående beskattningsåren.

4 § Uppskov medges inte, om den skattskyldige

a) vid utgången av det beskattningsår som inbetalningen avser har medel insatta på allmänt investeringskonto enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv och fått avdrag för avsättningen eller har medel insatta på upphovsmannakonto enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto och fått uppskov för insättningen eller

b) vid taxeringen för det beskattningsår som inbetalningen avser yrkar avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv eller uppskov för insättning på upphovsmannakonto.

5 § Skattskyldig har för ett och samma beskattningsår rätt till uppskov endast i fråga om en förvärvskälla och för inbetalning på uppfinnarkonto i en bank. Har den skattskyldige för visst beskattningsår gjort inbetalning till mer än en bank, föreligger rätt till uppskov endast för inbetalning till den först anlitade banken.

6 § Uppskov medges för visst beskattningsår högst med ett belopp uppgående till två tredjedelar av den vid taxering till statlig inkomstskatt beräknade nettointäkten av förvärvskällan före uppskov och avdrag för avsättning för egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter och högst med sådant belopp att nämnda nettointäkt, efter uppskov men före avdrag för avsättning för egenavgifter, uppgår till minst 30 000 kronor.

Uppskov medges med belopp som avrundas nedåt till helt tusental kronor.

7 § Räntesatsen för medel på uppfinnarkonto bestäms av banken.

8 § Uttag av medel från uppfinnarkonto får göras efter utgången av november månad det år då frågan om uppskov har prövats vid taxeringen i första instans. Uttag får avse beloppet i dess helhet eller viss del av detta, dock att deluttag inte får understiga 1 000 kronor.

9 § Sedan fem år har förflutit från utgången av det år då inbetalning avseende visst beskattningsår senast skulle ha gjorts enligt 2 §, skall banken betala ut de till beskattningsåret i fråga hänförliga medel, häri inbegripet upplupen ränta, som fortfarande inestår på uppfinnarkonto.

10 § Belopp för vilket uppskov med beskattning har erhållits samt ränta på sådant belopp skall tas upp som intäkt av rörelse för det beskattningsår då utbetalning från uppfinnarkontot sker eller skulle ha skett enligt 9 §.

Utbetalat belopp skall inte anses som uppfinnarintäkt.

11 § Medel som inestår på uppfinnarkonto skall tas upp som intäkt av rörelse om

a) avtal under beskattningsåret har träffats om överlåtelse eller pantsättning av medlen,

b) medlen under beskattningsåret har tillagts den skattskyldiges make genom bodelning eller

c) den skattskyldige vid beskattningsårets utgång inte längre är bosatt här i riket.

Avlider den skattskyldige, skall på uppfinnarkonto inestående medel tas upp som intäkt av rörelse senast vid taxeringen för det beskattningsår då dödsboet skiftas helt eller delvis, dock inte i något fall senare än vid den taxering som sker det tredje kalenderåret efter det kalenderår då dödsfallet inträffade.

12 § Skattskyldig som yrkar uppskov med beskattning skall till självdeklarationen foga utredning på blankett enligt av riksskatteverket fastställt formulär samt besked från banken om insättningen.

Skattskyldig skall i självdeklaration lämna uppgift om tillgodohavande på uppfinnarkonto vid beskattningsårets utgång.

13 § Regeringen kan förordna att affärsbank, sparbank eller föreningsbank, som inte följer bestämmelserna i denna lag eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen, inte vidare skall få ta emot medel på uppfinnarkonto.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1982 års taxering. Vid nämnda taxering skall dock vad i 6 § första stycket sägs om avdrag för avsättning för egenavgifter i stället avse schablonavdrag för egenavgifter.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Avdrag medges inte, om den skattskyldige

a) vid utgången av det beskattningsår som avsättningen avser har medel insatta på upphovsmannakonto enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto och uppskov för insättningen har erhållits, eller

b) för det beskattningsår och den förvärvskälla som avsättningen avser yrkar uppskov med taxering enligt skogskontolagen (1954:142).

Avdrag medges inte, om den skattskyldige

a) vid utgången av det beskattningsår som avsättningen avser har medel insatta på upphovsmannakonto enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto *eller på uppfinnarkonto enligt lagen (0000:000) om uppfinnarkonto* och uppskov för insättningen har erhållits, eller

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1982 års taxering.

3 Förslag till Lag om ändring i lagen (1979:611) om upphovsmannakonto

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1979:611) om upphovsmannakonto skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Uppskov medges inte, om den skattskyldige

a) vid utgången av det beskattningsår som inbetalningen avser har medel insatta på allmänt investeringskonto enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv och avdrag för *avsättning till allmän investeringsreserv har erhållits för medlen* eller

b) vid taxeringen för det beskattningsår som inbetalningen avser yrkar avdrag för *sådan* avsättning.

Föreslagen lydelse

4 §

Uppskov medges inte, om den skattskyldige

a) vid utgången av det beskattningsår som inbetalningen avser har medel insatta på allmänt investeringskonto enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv och *fått* avdrag för *avsättningen eller har medel insatta på uppfinnarkonto enligt lagen (0000:00) om uppfinnarkonto och fått uppskov för insättningen* eller

b) vid taxeringen för det beskattningsår som inbetalningen avser yrkar avdrag för *avsättning till allmän investeringsreserv.*

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1982 års taxering.

4 Förslag till Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att 41 d § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet och annan rörelse än penning- och försäkringsrörelse medges avdrag för belopp som i räkenskaperna har avsatts till resultatutjämningsfond. Avdraget får uppgå till högst 20 procent av summan av de belopp som den skattskyldige under beskattningsåret har erlagt som lön till arbetstagare hos honom i förvärvskällan (lönekostnad). I fråga om skattskyldig, som är fysisk person, får avdraget uppgå till högst summan av 20 procent av lönekostnaden och 15 procent av den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan efter avdrag för den lönebaserade men före avdrag för den inkomstbaserade fondavsättningen och före – i förekommande fall – avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto samt avdrag för avsättning för egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter.

Med lön avses sådana ersättningar i pengar som anges i 2 kap. 3 § lagen (1981:691) om socialavgifter. Hänsyn skall dock inte tas till lön till arbetstagare för vilken avgiftsskyldighet enligt 2 kap. 4 § första stycket 1

Föreslagen lydelse

41 d §¹

Vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet och annan rörelse än penning- och försäkringsrörelse medges avdrag för belopp som i räkenskaperna har avsatts till resultatutjämningsfond. Avdraget får uppgå till högst 20 procent av summan av de belopp som den skattskyldige under beskattningsåret har erlagt som lön till arbetstagare hos honom i förvärvskällan (lönekostnad). I fråga om skattskyldig, som är fysisk person, får avdraget uppgå till högst summan av 20 procent av lönekostnaden och 15 procent av den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan efter avdrag för den lönebaserade men före avdrag för den inkomstbaserade fondavsättningen och före – i förekommande fall – avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto, *uppskov enligt lagen (0000:000) om uppfinnarkonto* samt avdrag för avsättning för egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter.

¹ Lydelse enligt prop. 1981/82:10.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

nämnda lag inte föreligger och inte heller till ersättning till arbetstagare, som varit bosatt utomlands och utfört arbete utom riket, såvida ersättningen avsett arbete som utförts för annans räkning utan att anställning förelegat (jfr 2 kap. 5 § andra stycket andra meningen nämnda lag).

I fråga om handelsbolag och dödsbo, som i beskattningshänseende behandlas som handelsbolag, beräknas avdrag för avsättning till resultatutjämningsfond för bolaget respektive dödsboet. Ägs andel i handelsbolag eller i dödsbo, som i beskattningshänseende behandlas som handelsbolag, av annan än här i riket bosatt fysisk person, får avdrag för avsättning inte beräknas på grundval av bolagets eller dödsboets inkomster.

Avdrag för avsättning till resultatutjämningsfond skall återföras till beskattning nästföljande beskattningsår.

Av punkt 2 tionde och elfte styckena samt punkt 3 tredje stycket av anvisningarna till 41 § framgår att avsättning till resultatutjämningsfond kan medföra att rätten till lagernedskrivning begränsas.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1983 års taxering om inte annat följer av punkterna 1 och 2 nedan.

1. De nya bestämmelserna i 41 d § första stycket om uppfinnarkonto tillämpas redan vid 1982 års taxering.

2. Vid 1983 års taxering tillämpas 41 d § första, andra och sjätte styckena i paragrafens lydelse intill den 1 juli 1981. Därvid skall dock – förutom vad som följer av punkt 1 ovan – vad som i paragrafens första stycke sägs om schablonavdrag för egenavgifter avse avdrag för avsättning för egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter.

5 Förslag till Lag om ändring i lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst

Härigenom föreskrivs att 3 § 4 mom. lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

4 mom.² I fråga om inkomst av rörelse skola lagens bestämmelser gälla endast följande intäkter, nämligen:

1) intäkt genom vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet, under förutsättning att intäkten inte föranlett uppskov med beskattning enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto;

2) intäkt vid överlåtelse av hyresrätt samt av varumärke, firmanamn och andra liknande rättigheter av goodwill natur;

3) intäkt i form av engångsersättning, som har erhållits på grund av avbrottsförsäkring eller som skadestånd eller dylikt för inkomstbortfall i rörelsen till följd av expropriation, rekvisition eller annat liknande förfarande eller intäkt i form av försäkringsersättning eller annan ersättning för skada på byggnader eller markanläggningar, som har förstörts eller skadats genom brand eller annan olyckshändelse, allt under förutsättning att intäkten inte har föranlett avdrag för avsättning till eldsvådefond;

4) intäkt i form av engångsersättning vid avyttring av patenträtt eller liknande rättighet samt vid avyttring eller avlösning av rätt till royalty, allt under förutsättning att avyttringen eller avlösningen skett i samband med överlåtelse, upplåtelse eller nedläggande av rörelse;

5) intäkt vid avyttring, i samband med överlåtelse, upplåtelse eller nedläggande av rörelse, av för stadigvarande bruk i rörelsen avsedda maskiner eller andra inventarier, vilka icke vid beräkning av värdeminskingsavdrag hänförs till byggnad, samt av andra varor och produkter i rörelsen än ovan vid 4) avses; samt

6) intäkt, som har uppkommit genom att eldsvådefond, särskild investe-

Föreslagen lydelse

3 §

4 mom. I fråga om inkomst av rörelse skall lagens bestämmelser gälla endast följande intäkter, nämligen:

1) intäkt genom vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet, under förutsättning att intäkten inte föranlett uppskov med beskattning enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto eller enligt lagen (0000:000) om uppfinnarkonto;

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:860.

² Senaste lydelse 1981:297.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

ringsfond för avyttrat fartyg eller särskild nyanskaffningsfond har återförts till beskattning på grund av att rörelsen har överlåtits eller nedlagts, dock att särskilt tillägg eller ränta på det återförda beloppet inte skall anses utgöra sådan inkomst.

Vad i denna lag stadgas om överlåtelse, upplåtelse eller nedläggande av rörelse skall äga motsvarande tillämpning beträffande rörelsefilial och rörelsegren.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1984 års taxering. De nya bestämmelserna i första stycket 1 tillämpas dock redan fr. o. m. 1982 års taxering. Vad i lagen föreskrivs i fråga om eldsvådefonder och särskilt tillägg vid återföring av sådan fond skall gälla även i fråga om fonder enligt förordningen (1959:168) om särskilda investeringsfonder för förlorade inventarier och lagertillgångar och räntetillägg vid återföring av sådan fond.

6 Förslag till Lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs att punkt 3 av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anvisningar till 3 och 4 §§

3.² Medel, för vilka uppskov med inkomstbeskattning åtnjutes enligt bestämmelserna om skogskonto, upphovsmannakonto eller investeringskonto för skog, *upptagas* till halva värdet. Har medel *avsatts* till fond för särskilt ändamål enligt föreskrift i lag eller annan författning och har avdrag vid inkomstberäkningen *medgivits* för avsättningen, får halva det avsatta beloppet *upptagas* som skuld.

3. Medel, för vilka uppskov med inkomstbeskattning åtnjutes enligt bestämmelserna om skogskonto, upphovsmannakonto, *uppsparningskonto* eller investeringskonto för skog, *tas upp* till halva värdet. Har medel *satts av* till fond för särskilt ändamål enligt föreskrift i lag eller annan författning och har avdrag vid inkomstberäkningen *medgetts* för avsättningen, får halva det avsatta beloppet *tas upp* som skuld.

Är fordran för sin tillkomst gjord beroende av ett villkor, som är *ovisst*, antingen i den meningen att det är osäkert, om den såsom villkor bestämda tilldragelsen kommer att inträffa, eller i den meningen att det visserligen är säkert, *att* tilldragelsen skall inträffa, men *ovisst när*, skall fordringen icke medräknas. Däremot har den omständigheten, att fordran, som löper utan ränta, ännu ej är förfallen till betalning, betydelse endast för beräkningen av dess förhandenvarande värde (4 §).

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling.

⁰⁷⁹ ¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:859.

⁰⁸⁰ ² Senaste lydelse 1979:615.

7 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom föreskrivs att 23 § lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*23 §²

Vid uppskattning av lös egendom iakttages:

A. Tomträtt eller vattenfallsrätt uppskattas, i den mån ej annat följer av 20 § tredje stycket, till vad rättigheten med hänsyn till villkoren vid upplåtelsen och den tid, som därför återstår, kan antagas hava betingat vid en av boets avveckling föranledd, med tillbörlig omsorg skedd försäljning.

B. Värdepapper, som noteras på inländsk eller utländsk börs eller är föremål för liknande notering, uppskattas till det noterade värdet eller, om detta icke motsvarar vad som skulle kunna påräknas vid försäljning under normala förhållanden, till det pris som skulle ha kunnat påräknas vid en sådan försäljning. Sådana värdepapper, som eljest omsätts på kapitalmarknaden eller vars värde icke skall beräknas med ledning av bestämmelserna i F nedan, uppskattas enligt sist angivna grund.

C. Fordran uppskattas till sitt kapitalbelopp jämte upplupen ränta å tid, som avses i 21 §. Är fordringen ej förfallen och skall ränta därå ej beräknas för tiden före förfallodagen, uppskattas fordringen till belopp, som utgör dess värde vid nämnda tid enligt den vid denna lag fogade tabellen I.

Osäker fordran uppskattas till belopp, varmed den kan beräknas inflyta. Värdelös fordran anses icke utgöra tillgång. Den omständigheten att gäldenären är delägare i dödsboet föranleder icke fordringens uppskattande enligt andra grunder än som eljest äro tillämpliga.

Medel, för vilka uppskov med inkomstbeskattning åtnjutes enligt bestämmelserna om skogskonto, upphovsmannakonto eller investeringskonto för skog, *upptagas* till halva värdet. Har medel *avsatts* till fond för särskilt ändamål enligt föreskrift i lag eller annan författning och har avdrag vid inkomstberäkningen *medgivits* för avsättningen, får halva det avsatta beloppet *upptagas* som skuld.

Medel, för vilka uppskov med inkomstbeskattning åtnjutes enligt bestämmelserna om skogskonto, upphovsmannakonto, *uppsparningskonto* eller investeringskonto för skog, *tas upp* till halva värdet. Har medel *satts av* till fond för särskilt ändamål enligt föreskrift i lag eller annan författning och har avdrag vid inkomstberäkningen *medgetts* för avsättningen, får halva det avsatta beloppet *tas upp* som skuld.

¹Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:857.

²Senaste lydelse 1980:1056.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

D. För evärdlig tid utgående ränta, avkomst eller annan förmån uppskattas till tjuvä gånger det belopp, vartill den senast för helt år uppgått.

Nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån, som utgår under viss tid eller någons livstid, uppskattas till sitt kapitalvärde. Är rättigheten bestämd till visst belopp eller eljest till viss storlek, beräknas kapitalvärdet efter det belopp rättigheten för helt år motsvarar enligt de vid denna lag fogade tabellerna II och III. Om livränta på grund av försäkring skall utgå så länge någon är i livet, dock längst under viss tid, eller skall börja utgå framdeles, beräknas värdet efter försäkringstekniska grunder med iakttagande av föreskrifterna i denna paragraf. Där rättighet, som belastar viss egendom, ej är på nyss angivet sätt bestämd, anses årliga värdet utgöra fem procent av det penningvärde, vartill egendomen uppskattats, dock att, där rättighet avser endast del av egendom eller dess årliga värde eljest icke kan bestämmas enligt nyss angivna grund, detta uppskattas efter vad som prövas skäligt.

Kapitalvärdet av rättighet, som icke är bestämd att utgå under någons livstid men ändå är av obestämd varaktighet, uppskattas med ledning av tabell III, såsom om den skolat utgå för den berättigades livstid, dock högst till tio gånger det värde, rättigheten för helt år motsvarar.

Är rättighet beroende av flera personers livsålnnda, att rättigheten upphör vid den först avlidnes frånfälle, bestämmas rättighetens kapitalvärde efter den äldstes levnadsålder. Fortfar däremot rättigheten oförändrad till den sist avlidnes frånfälle, beräknas värdet efter den yngstes ålder.

E. Värdet av utländskt myntslag beräknas efter den köpkurs på checkar, utställda i samma myntslag, som gällde vid tiden för skattskyldighetens inträde. Finnes ej sådan kurs eller kan av annan anledning värdet icke beräknas efter denna grund, bestämmer regeringen eller den myndighet regeringen förordnar, hur beräkningen skall ske.

F. Andel i bostadsförening eller bostadsaktiebolag tas upp till ett värde som motsvarar medlemmens eller delägarrens andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet beräknad med utgångspunkt i det värde som föreningens eller bolagets fastighet skall tas upp till enligt 22 § och med hänsyn till föreningens eller bolagets övriga tillgångar och skulder enligt senaste bokslut.

Annan lös egendom än förut nämnts uppskattas till vad den kan antas ha betingat vid en med tillbörlig omsorg skedd försäljning, som föränletts av boets avveckling.

Vid värderingen av förvärvskälla som enligt kommunalskattelagen (1928:370) ingår i inkomstlagen jordbruksfastighet eller rörelse tillämpas bestämmelserna i 4 § och, med undantag av femte stycket sista meningen,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling. Äldre bestämmelser gäller fortfarande om skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

8 Förslag till Lag om ändring i lagen (1980:953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1980:953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Särskilt investeringsavdrag utgör 20 procent av anskaffningsvärdet.

Avdraget skall göras vid taxeringen för det beskattningsår under vilket inventarierna har levererats eller – i fråga om inventarier som den skattskyldige själv har tillverkat – färdigställts.

Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före – i förekommande fall – avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunal-skattelagen (1928:370), avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto samt avdrag för avsättning för egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får – i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget – inte

Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före – i förekommande fall – avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunal-skattelagen (1928:370), avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto, uppskov enligt lagen (0000:000) om uppfinnarkonto samt avdrag för avsättning för egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får – i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det

¹Lydelse enligt prop. 1981/82:10.

Nuvarande lydelse

överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

Föreslagen lydelse

aktuella beskattningsåret belöpande avdraget – inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1982 års taxering. Vid nämnda taxering skall dock vad i tredje stycket sägs om avdrag för avsättning för egenavgifter i stället avse schablonavdrag för egenavgifter.

9 Förslag till Lag om ändring i lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Särskilt investeringsavdrag utgör 10 procent av den del av utgifterna för ny-, till- eller ombyggnad och 20 procent av den del av utgifterna för täckdikning som hänför sig till perioden den 1 november 1980–den 31 mars 1983. Utgifter anses hänförliga till denna period om de avser material som har fogats in i en byggnad eller annat arbete som har utförts under perioden.

Investeringsavdrag skall göras för det beskattningsår under vilket ett arbete har utförts. Om arbetet hänför sig till flera beskattningsår och investeringsavdrag på grund av arbetet inte redan har gjorts, får dock hela investeringsavdraget göras vid taxeringen för det sista beskattningsår som kan komma i fråga.

Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före – i förekommande fall – avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunal-skattelagen (1928:370), avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto samt avdrag för avsättning för egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker

Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före – i förekommande fall – avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunal-skattelagen (1928:370), avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto, *uppskov enligt lagen (0000:000) om uppfinnarkonto* samt avdrag för avsättning för egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i

¹Lydelse enligt prop. 1981/82:30.

Nuvarande lydelse

tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får – i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget – inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

Föreslagen lydelse

förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får – i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget – inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1982 års taxering. Vid nämnda taxering skall dock vad i tredje stycket sägs om avdrag för avsättning för egenavgifter i stället avse schablonavdrag för egenavgifter.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-10-29

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Wikström, Friggebo, Dahlgren, Äsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Elmstedt, Tillander, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Wirtén

Lagrådsremiss om uppfinnarkonto

1 Inledning

Kulturskattekommittén (B 1979:15)¹ överlämnade i maj 1981 sitt andra delbetänkande (Ds B 1981:9) Förslag till lag om uppfinnarkonto. I betänkandet föreslår kommittén att egenföretagare med uppfinnarintäkt ges möjlighet till skattemässig inkomstutjämning. Förslaget är uppbyggt efter mönster av lagen om upphovsmannakonto (prop. 1978/79:210, SkU 57, rskr 389, SFS 1979:611).

Till protokollet i detta ärende bör kommitténs betänkande fogas som *bilaga 1*. Betänkandet har remissbehandlats. Till protokollet i detta ärende bör som *bilaga 2* fogas en förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av deras yttranden.

2 Föredragandens överväganden

2.1 Allmänna synpunkter

För uppfinnare är det liksom för författare, konstnärer och andra upphovsmän vanligt med starkt varierande inkomster. En ojämn inkomstutveckling medför ofta högre skatte- och avgiftsbelastning och sämre socialförsäkringsskydd än om inkomsten är jämnt fördelad över åren. Detta leder bl. a. till svårigheter att upprätthålla verksamheten under inkomstsva-

¹ F. d. kammarrättspresidenten Gustaf Hedborg, ordförande, f. d. riksdagsledamöterna Sven Gustafson och Per Olof Sundman samt riksdagsledamöterna Anders Högmark och Bo Södersten.

ga perioder. Möjligheten till skattemässig konsolidering och resultatutjämnning är därför av särskild betydelse för dessa yrkesutövare. Utrymmet för sådana åtgärder är emellertid ganska litet för uppfinnare eftersom verksamheten ofta bedrivs utan varulager och andra av- eller nedskrivningsbara tillgångar. Genom 1979 års företagsskattereform utvidgades visserligen möjligheterna att bygga upp obeskattade reserver genom bl. a. avsättning till resultatutjämningsfond och allmän investeringsreserv. Av olika skäl är dock dessa avsättningar av begränsad betydelse för en uppfinnare.

Riksdagen har framfört önskemål om att kulturskattekommittén skall ta upp frågan om ett inkomstutjämnande system för uppfinnare med förtur (SkU 1979/80:25, rskr 1979/80:165, SkU 1980/81:24). Kulturskattekommittén har i enlighet med detta utarbetat ett förslag till lag om uppfinnarkonto. Förslaget innebär att uppfinnare skall få uppskov med beskattning av den del av inkomsten som sätts in på ett särskilt bankkonto (uppfinnarkonto). Reglerna överensstämmer tekniskt sett med lagstiftningen om upphovsmannakonto vilken i sin tur bygger på skogskontolagen (1954:142). Uppskovsrätten omfattar enligt förslaget rörelseintäkter som en fysisk person erhåller genom en av denne gjord uppfinning (uppfinnarintäkt). Utanför lagen faller alltså bl. a. ersättningar för uppfinningar som skattemässigt skall redovisas som intäkt av tjänst.

De medel som betalats in på uppfinnarkonto skall tas upp till beskattning när de betalas ut från banken. Sådan utbetalning skall i princip göras senast fem år efter utgången av det år då inbetalningen gjordes. Längsta uppskovstid är med andra ord omkring sex år. För att uppskov skall kunna medges krävs att uppfinnarintäkten såväl absolut sett som i förhållande till tidigare års uppfinnarintäkter är av viss storlek. Dessa spärregler överensstämmer med vad som gäller i fråga om upphovsmannakonto.

Kommitténs förslag om uppfinnarkonto har tillstyrkts eller lämnats i stort sett utan erinran av övervägande antalet remissinstanser. Några remissinstanser har emellertid avstyrkt förslaget. Av dessa befarar några att ett inkomstutjämnande system för uppfinnare kommer att ge upphov till liknande krav från andra yrkeskategorier med ojämna inkomster. Vidare har påtalats att det inte är lämpligt att genomföra en lagstiftning om uppfinnarkonto innan lagen om upphovsmannakonto har utvärderats. RSV och STU har ifrågasatt om det inte vore enklare att sammanföra frågor av nu aktuellt slag till en och samma lag.

Även i samband med 1979 års lagstiftning om upphovsmannakonto pekade en del remissinstanser på risken för smittoeffekter. Min företrädare anförde att dessa farhågor syntes vara överdrivna. Det rädde enligt denne inte något tvivel om att kulturarbetarna hade ojämnare inkomster och mindre möjligheter till resultatreglerande dispositioner än andra grupper av enskilda företagare utom möjligen skogsägarna. Mot den bakgrunden ansågs risken för smittoeffekter inte utgöra något hållbart argument mot att ett skogskontoliknande system infördes även för kulturarbetarna. Vad som sålunda

anförts beträffande kulturarbetarna gäller enligt min uppfattning också i fråga om uppfinnarna. Dessa bedriver sin verksamhet under i stort sett samma ekonomiska betingelser som t. ex. konstnärer och författare. I likhet med flertalet remissinstanser anser jag därför att den av kommittén föreslagna rätten till inkomstutjämning för uppfinnare bör genomföras. Reglerna om uppfinnarkonto bör, som kommittén föreslagit, tas in i en särskild lag om uppfinnarkonto. Lagen bör få samma tekniska uppbyggnad som lagen om upphovsmannakonto.

Jag övergår nu till att närmare redogöra för lagförslaget. I min kommentar uppehåller jag mig främst vid de punkter där de föreslagna reglerna skiljer sig från motsvarande regler i upphovsmannalagstiftningen.

2.2 Tillämpningsområde (1 §)

Enligt kommitténs förslag förutsätter uppskovsrätten att ersättningen för en uppfinning skatterettsligt är att hänföra till inkomst av rörelse. Kommittén konstaterar att svårigheter till följd av ojämna inkomster kan förekomma även när en uppfinnarintäkt skall tas upp som inkomst av tjänst. Ett uppfinnarkonto i inkomstslaget tjänst anses emellertid leda till en tämligen komplicerad lagstiftning vilket kommer i konflikt med önskemålet om en snar lösning för rörelsedrivande uppfinnare. Kommittén avser att i ett senare skede överväga om även inkomst av tjänst kan omfattas av uppskovsrätten.

För egen del ansluter jag mig till kommitténs uppfattning att det f. n. inte är möjligt att utvidga tillämpningsområdet till sådana ersättningar som skattemässigt utgör inkomst av tjänst. De nya reglerna bör alltså omfatta endast sådana ersättningar för uppfinningar som skall tas upp som intäkt av rörelse.

Med uppfinnarintäkt avses enligt kommittén sådan intäkt av rörelse som en uppfinnare förvärvat genom en av denne gjord uppfinning. Begreppet uppfinnarintäkt har närmare preciserats i kommitténs författningsförslag. Hit räknas en inkomst som tillkommer en uppfinnare då ett patent utnyttjas. Även inkomst som härrör från en uppfinning som inte är patenterad räknas till uppfinnarintäkt om uppfinningen har överlåtits för industriellt utnyttjande eller på annat sätt har tillgodogjorts industriellt. Kommittén har sålunda stannat för att låta uppskovsmöjligheten avse uppfinnarintäkter i allmänhet och inte endast intäkter som härrör från en patenterad eller patenterbar uppfinning. När ett patent inte föreligger skall man enligt kommittén pröva om det ändå är fråga om en uppfinning. Det skall därvid handla om något nytt av teknisk karaktär och med teknisk effekt. Nyheten skall syfta till eller ha möjliggjort nya produkter, metoder, system eller processer. För att ange detta förhållande har kommittén – efter förebild från patentlagen (1967:837) – i lagtexten använt uttrycken "industriellt utnyttjande" och "tillgodogjorts industriellt". Liksom vid tillämpningen av patentlagen krävs enligt kommittén inte att uppfinningen uteslutande exploateras eller avses bli exploaterad

inom det som i allmänt språkbruk kallas "industri". Som exempel på områden inom vilka uppfinningar av teknisk karaktär kan förekomma nämner kommittén sjukvården, transportväsendet, byggnadsverksamheten, jord- och skogsbruket samt gruvdriften.

En del remissinstanser har ställt sig något tveksamma till kommitténs definition av begreppet uppfinnarintäkt. Bl. a. har påpekats att den föreslagna avgränsningen är vag och kan leda till tolkningsproblem. Svenska bankföreningen har förordat en något annorlunda utformning av lagtexten. Enligt föreningens uppfattning, vilken delas av SHIO-Familjeföretagen, är det nämligen inte lämpligt att i lagtexten använda uttrycken "industriellt utnyttjande" och "tillgodogjorts industriellt". Dessa uttryck anses nämligen kunna vilseleda den enskilde i frågan om rätten till uppskov. Föreningen har i sitt lagtextförslag ersatt uttrycken med orden "uppfinning av teknisk karaktär". En remissinstans har ansett att endast patenterade uppfinningar bör omfattas av förslaget.

För egen del vill jag anföra följande. En utgångspunkt bör vara att lagens tillämpningsområde blir så klart avgränsat som möjligt. Vad först beträffar frågan om begränsning skall ske till patenterade eller patenterbara uppfinningar eller till uppfinningar för vilka patent har sökts anser jag – i likhet med kommittén – att en sådan begränsning skulle bli alltför snäv. Tilläggas kan också att ett krav på patenterbarhet ofrånkomligen skulle medföra stora tillämpningssvårigheter för taxeringsmyndigheterna. Även om det alltså inte bör krävas att villkoren för patenterbarhet är uppfyllda kan det ändå vara lämpligt att uppställa några av de krav som ingår i patenterbarhetsvillkoren enligt patentlagen.

Patent meddelas på uppfinningar som är industriellt användbara och som dessutom inte bara är nya i förhållande till vad som redan är känt utan också väsentligen skiljer sig från det som är känt. En stor del av de patentansökningar som inte leder till patent faller därför att det uppdragas att uppfinningen inte längre är ny. En del faller också därför att uppfinningen inte kan ses som ett tillräckligt steg i förhållande till befintlig teknologi, dvs. den saknar uppfinningshöjd.

I praktiken kan uppfinningar mycket väl vara ekonomiskt användbara i näringslivet utan att uppfylla kraven på nyhet och uppfinningshöjd. När det gäller uppfinnarnas rätt till uppskov med beskattningen kan man därför, enligt min uppfattning, bortse från sådana krav. Däremot anser jag att det i patentlagen uppställda kravet på att en uppfinning skall kunna tillgodogöras industriellt även bör tas in i den föreslagna lagen om uppfinnarkonto. I detta krav ligger att uppfinningen skall ha teknisk karaktär, teknisk effekt och reproducerbarhet.

Med teknisk karaktär avses väsentligen att uppfinningen skall gälla ett sätt att lösa en uppgift med hjälp av naturens materia och energi. Kravet på teknisk karaktär anses i patentlagen ha kommit till uttryck genom föreskriften att uppfinningen skall kunna "tillgodogöras industriellt".

Kraven på teknisk effekt och reproducerbarhet anses ligga i själva begreppet uppfinning. Teknisk effekt anses en uppfinning ha om den innebär lösning av ett tekniskt problem. Reproducerbarhet innebär att ett riktigt upprepande av uppfinningen alltid skall ge samma effekt.

Som kommittén framhållit anses i patenträttsligt sammanhang med "industriellt tillgodogörande" inte bara utnyttjande inom sådan verksamhet som i dagligt tal hänförs till "industri" utan även andra former av näringsverksamhet. I likhet med kommittén anser jag att samma vida innebörd av begreppet "industriell" bör gälla vid tillämpning av den nu föreslagna lagen.

När jag på detta sätt anknyter till det patenträttsliga begreppet "uppfinning som kan tillgodogöras industriellt" innebär det också att sådant som enligt 1 § andra stycket patentlagen aldrig kan betraktas som uppfinning vid tillämpning av den lagen inte heller bör anses som uppfinning vid tillämpning av reglerna om uppskovsrätt. Det innebär att exempelvis upptäckter, konstnärliga skapelser eller planer för intellektuell verksamhet, spel eller affärsverksamhet inte räknas som uppfinningar.

Intäkt genom en sådan uppfinning som nu har behandlats kan uppkomma på olika sätt. Till uppfinnarintäkt räknas inte bara vederlaget för en såld uppfinning eller, i förekommande fall, ett sålt patent utan också avgifter som uppfinnaren erhåller i samband med att denne upplåter en nyttjanderätt till uppfinningen. Hit hör också intäkt som förvärvats genom att en uppfinnare utnyttjar en uppfinning i egen regi.

Vid egentillverkning torde det vara vanligt att utnyttjandet av uppfinningen ingår som ett led i tillverkningen av en produkt. I ett sådant fall kan inte hela försäljningspriset för den sålda produkten behandlas som uppfinnarintäkt. Som uppfinnarintäkt bör räknas endast den del av försäljningspriset som kan anses utgöra avkastning på uppfinningen. Det får i första hand ankomma på den skattskyldige att visa hur denna uppdelning skall göras. Med hänsyn till att fråga endast är om en förskjutning av beskattningen behöver dock alltför stora krav inte ställas på uppfinnaren i detta hänseende.

Kommittén föreslår – i likhet med vad som gäller enligt lagen om upphovsmannakonto – att delägare i handelsbolag inte skall ha rätt till uppskov för inkomst som tillfallit bolaget.

Några remissinstanser har uppgett att det är en normal företeelse att uppfinnarverksamhet bedrivs i samverkan mellan två eller flera personer och då i handelsbolagsform. De menar därför att intäkt som uppstått av sådan verksamhet borde få omfattas av uppskovsmöjligheten.

För egen del får jag anföra följande. Handelsbolagsformen torde ha väsentligt större betydelse för uppfinnarverksamhet än för t. ex. litterär och konstnärlig verksamhet. Detta talar i och för sig för att personer som i egenskap av delägare i handelsbolag utför uppfinnarverksamhet skall omfattas av möjligheten att erhålla uppskov med beskattningen. En

utvidgning av uppskovsreglerna till att omfatta även inkomst som tillfaller handelsbolag skulle emellertid komplicera regelsystemet. En besvärlig fråga skulle bli om uppskovsrätten skulle gälla samtliga delägare i handelsbolaget oberoende av om de själva deltagit i uppfinnarverksamheten eller ej. Dessa och liknande frågor måste enligt min uppfattning klarläggas ytterligare innan ställning kan tas till om lagen skall omfatta även inkomst som tillfallit ett handelsbolag. Jag lägger därför inte nu fram något förslag om uppskov i fråga om inkomst som förvärvats genom ett handelsbolag. Min inställning beträffande handelsbolag gäller även för dödsbon som skall behandlas som handelsbolag i skattehänseende.

I likhet med vad som gäller i upphovsmannalagstiftningen bör uppskov inte komma i fråga om uppfinnaren avlidit under beskattningsåret.

2.3 Förutsättningar för uppskov (2–6 §§)

I 2–6 §§ anges närmare under vilka förutsättningar och med vilka belopp uppskov kan medges. Kommitténs förslag överensstämmer i dessa hänseenden i princip med vad som gäller för upphovsmannakonto.

En remissinstans anser att bestämmelsen i 3 § b om att – för att uppskov skall kunna medges – uppfinnarintäkten måste överstiga motsvarande intäkt under något av de två närmast föregående beskattningsåren med minst 50 % kan slopas. Som motivering anförs att spärreglerna i 6 § om att uppskov medges med högst två tredjedelar av inkomsten och att inkomsten efter uppskovet måste uppgå till minst 30 000 kr. torde begränsa eventuella missbruk.

För egen del vill jag framhålla att villkoret i 3 § b har uppställts i syfte att säkerställa att systemet inte utnyttjas i andra fall än då ett verkligt behov av uppskov föreligger. Uppskovsreglerna tar sikte på de uppfinnare som på grund av kraftiga variationer på intäktsidan har svårigheter att bedriva verksamheten med kontinuitet och ekonomisk trygghet i ett längre perspektiv. Den förmån som möjligheten att bygga upp obeskattade reserver innebär bör begränsas till de fall då intäktsfluktuationen är betydande. Detta syfte uppnås inte genom enbart bestämmelserna i 6 §. Mot den nu redovisade bakgrunden är jag inte beredd att förorda någon avvikelse från kravet på att uppfinnarintäkterna skall ha ökat med minst 50 % i förhållande till dessa intäkter under något av jämförelseåren.

Kommitténs förslag innebär att uppskov inte medges om den skattskyldige har medel inestående på allmänt investeringskonto eller upphovsmannakonto. Uppskov medges inte heller om denne vid ett och samma års taxering yrkar avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv eller uppskov för insättning på upphovsmannakonto.

Några remissinstanser har varit kritiska till dessa förslag och ansett att samtidigt avsättning till allmän investeringsreserv och inbetalning på uppfinnarkonto bör tillåtas. Som skäl har anförts att det i samband med

uppfinnarverksamhet – till skillnad mot litterär och konstnärlig verksamhet – inte sällan krävs investeringar i maskiner och andra inventarier. Några remissinstanser har ansett att även upphovsmannakonto och uppfinnarkonto bör få användas samtidigt.

För egen del anser jag att starka praktiska skäl talar för kommitténs förslag. Den samtidigt användningen av två eller flera avsättningsmöjligheter eller konton av det slag som det här gäller skulle fordra relativt komplicerade samordningsregler. Härigenom försvåras administrationen och kontrollen. Till detta kommer att uppskovsrätten delvis kan ses som en kompensation för de uppfinnare som inte investerar i anläggningstillgångar och därför har föga nytta av investeringsreserven. Jag delar därför kommitténs uppfattning på denna punkt.

Av det sagda följer att ett yrkande om avdrag för avsättning till investeringsreserv eller uppskov för insättning på upphovsmannakonto utgör ett absolut hinder för bifall till ett samtidigt yrkande om uppskov för insättning på uppfinnarkonto. Detsamma gäller om den skattskyldige vid utgången av det aktuella beskattningsåret har medel insatta på allmänt investeringskonto eller upphovsmannakonto.

En speciell situation uppkommer om en uppfinnare, som ett tidigare år betalat in medel på uppfinnarkonto, vid den aktuella taxeringen yrkar dels avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv, dels uppskov med beskattning av uppfinnarintäkt. I detta fall omöjliggör den "äldre" insättningen på uppfinnarkonto avsättningen till investeringsreserv. Det utsiktslösa yrkandet om avsättning till investeringsreserv bör därför inte hindra bifall till yrkandet om uppskov enligt lagen om uppfinnarkonto. Till skillnad från kommittén anser jag det inte nödvändigt att reglera detta i författningstexten.

2.4 Ränta, uttag m. m. (7–13 §§)

De av kommittén föreslagna bestämmelserna i 7–13 §§ är hämtade från lagstiftningen om upphovsmannakonto.

En remissinstans har föreslagit att den tid under vilken uppskov kan erhållas skall förlängas från fem till tio år. Jag är emellertid inte nu beredd att frångå kommitténs förslag.

2.5 Följändringar i andra författningar

Förslaget till lag om uppfinnarkonto föranleder tillägg till lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, kommunalskattelagen (1928:370), lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst, lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, lagen (1980:953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning samt lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag

för byggnadsarbeten m. m. Ändringarna innebär i princip att uppskov enligt den föreslagna lagen om uppfinnarkonto skall få samma konsekvenser som uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto. Även sistnämnda lag bör samordnas med lagen om uppfinnarkonto.

2.6 Ikraftträdande

Kommittén föreslår att bestämmelserna i lagen om uppfinnarkonto skall bli tillämpliga redan vid 1982 års taxering.

Som jag tidigare antytt är det angeläget att bestämmelserna kan börja tillämpas snarast möjligt. Jag ansluter mig därför till förslaget. I övergångsbestämmelserna har beaktats bl. a. den i prop. 1981/82:10 föreslagna omläggningen av avdragsreglerna för egenavgifter samt att 3 § 4 mom. lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst har ändrats genom lagstiftning år 1981 (SFS 1981:297).

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom budgetdepartementet upprättats förslag till

1. lag om uppfinnarkonto
2. lag om ändring i lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv
3. lag om ändring i lagen (1979:611) om upphovsmannakonto
4. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)
5. lag om ändring i lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst
6. lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt
7. lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt
8. lag om ändring i lagen (1980:953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning
9. lag om ändring i lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*¹.

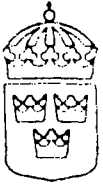
4 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över de upprättade lagförslagen.

5 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

¹ Bilagan har uteslutits här. Förslagen är likalydande med dem som är fogade till propositionen.

BUDGET-
DEPARTEMENTET

Bilaga 1

FÖRSLAG TILL LAG OM UPPFINNARKONTO

Betänkande av kulturskattekommittén

Ds B 1981:9

Till statsrådet och chefen för budgetdepartementet

Kulturskattekommittén (B 79:15)¹ har i ett tidigare delbetänkande "Samordningen av egenföretagares skatter och socialförsäkringsavgifter" (Ds B 1980:15) avgivit förslag till nämnda samordningsfråga.

I det delbetänkande som nu framläggs redovisar kommittén ett förslag till lag om uppfinnarkonto. Härmed avses att bereda fritt verksamma uppfinnare möjlighet till uppskov med inkomstbeskattningen i syfte att åstadkomma en skattemässig inkomstutjämning.

Reservationer eller särskilda yttranden har inte avgivits.

Stockholm den 9 april 1981

Gustaf Hedborg

Sven Gustafson

Anders Högmark

Per Olof Sundman

Bo Södersten

/Per Sjöblom

¹ I kommittén ingår såsom ledamöter f.d. kammarrättspresidenten Gustaf Hedborg, ordförande, f.d. riksdagsledamöterna Sven Gustafson och Per Olof Sundman samt riksdagsledamöterna Anders Högmark och Bo Södersten, som sakkunniga departementssekreteraren Brita Lundh, bitr. skattedirektören Tore Lundin, kammarrättsassessorn Margareta Sahlström, förbundsjuristen Gun Magnusson Sessler och ingenjören Olof Wallerius, som experter departementssekreteraren Ingmar Fries, hovrättsassessorn Lars Ivarsson och f.d. försäkringsdomaren Allen Lundberg och som sekreterare kammarrättsfiskalen Per Sjöblom.

INNEHÅLLSFORTECKNING

Sid.

SAMMANFATTNING	3
FÖRFATTNINGSFÖRSLAG	5
1 INLEDNING	26
2 NUVARANDE REGELSYSTEM	30
2.1 Beskattningsårets slutenhet	30
2.2 Resultat- och förlustutjämnin	30
3 LAGEN OM UPPHOVSMANNAKONTO	33
3.1 Inledning	33
3.2 Lagens utformning	34
4 ÖVERVÄGANDEN OCH FÖRSLAG	36

SAMMANFATTNING

Uppfinnarnas ekonomiska situation har efter hand alltmer uppmärksamats. Detta sammanhänger med uppfattningen om uppfinnarverksamhetens betydelse för en gynnsam industriell utveckling i vårt land.

Kritik har härvid riktats bl.a. mot skattelagstiftningens utformning och innebörd i vissa hänseenden. Det ankommer enligt direktiven på kulturskattekommittén att överväga hithörande spörsmål.

Några av de aktualiserade skattefrågorna kan tas upp först i ett senare och större sammanhang. En fråga, som låter sig särbehandlas, är dock möjligheten att ge uppfinnare rätt till skattemässig inkomstutjämning genom avsättning till ett s.k. uppfinnarkonto. Det är en lagstiftning av denna innebörd som kommittén föreslår i detta delbetänkande.

En särbehandling med rörtur av denna fråga är i överensstämmelse med skatteutskottets (SkU 1979/80:25) av riksdagen (rskr 1979/80:165) bifallna hemställan.

Kommitténs förslag är uppbyggt efter mönster av lagen (1979:611) om upphovsmannakonto. För uppskov med beskattningen genom avsättning till uppfinnarkonto krävs att uppfinnarintäkten med minst femtio procent överstiger motsvarande intäkt under något av de två närmast föregående åren och att inbetalning gjorts på särskilt konto i bank. Belopp för vilket uppskov medges skall vara lägst 10 000 kr. Beloppet får inte överstiga två tredjedelar av nettointakten av förvärvskällan före uppskov och schablonavdrag för egenavgifter och inte heller uppgå till sådant belopp att nettointakten efter uppskov men före schablonavdrag för egenavgifter understiger 30 000 kr. - Till kontot avsatta medel får tas ut tidigast efter utgången av november det år, då frågan om uppskov

prövats av taxeringsnämnden. Står något belopp kvar fem år räknat från utgången av det år då inbetalningen senast skulle ha gjorts skall banken betala ut det. Utbetalade medel tas upp till beskattning.

Till uppfinnarintäkt räknas enligt förslaget sådan intäkt av rörelse som en fysisk person förvärvat genom en av honom gjord uppfinning. Hit hör vad som härflutit från utnyttjandet av ett patent och vidare från en uppfinning, för vilken patent inte meddelats, genom att uppfinningen överlåtits för industriellt utnyttjande eller eljest tillgodogjorts industriellt.

Lagen om uppfinnarkonto föreslås bli tillämplig fr.o.m. 1982 års taxering.

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

Förslag till

Lag om uppfinnarkonto

Häri genom föreskrivs följande.

1 § Vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt kan fysisk person, på de villkor och i den omfattning som anges i denna lag, få uppskov med beskattningen av sådan intäkt av rörelse som han har förvärvat genom en av honom gjord uppfinning (uppfinnarintäkt). Till uppfinnarintäkt räknas därvid vad som har härflutit ej blott från utnyttjande av ett patent utan även från en uppfinning, för vilken patent ej har meddelats, genom att denna har överlåtits för industriellt utnyttjande eller eljest har tillgodogjorts industriellt.

Uppskov medges inte om den skattskyldige har avlidit under beskattningsåret.

Delägare i handelsbolag eller i dödsbo, för vilket reglerna om handelsbolag skall tillämpas, har inte rätt till uppskov för bolagets eller dödsboets inkomst.

2 § Uppskov medges endast för den del av uppfinnarintäkten, dock lägst 10 000 kronor, som har inbetalats på särskilt konto i bank (uppfinnarkonto). För att medföra rätt till uppskov skall inbetalning ha gjorts senast den dag då den skattskyldige enligt 34 § 1 eller 2 mom. taxeringslagen (1956:623) skall ha avlämnat allmän självdeklaration för det beskattningsår som inbetalningen avser.

Med bank avses i denna lag riksbanken, affärsbank, sparbänk och föreningsbank.

3 § Som förutsättning för uppskov gäller

a) att den skattskyldige vid utgången av det beskattningsår som inbetalningen avser är bosatt här i riket och

b) att den skattskyldiges sammanlagda uppfinnarintäkter under beskattningsåret av en eller flera förvärvskällor med minst femtio procent överstiger hans sammanlagda uppfinnarintäkter under något av de två närmast föregående beskattningsåren.

4 § Uppskov medges inte, om den skattskyldige

a) vid utgången av det beskattningsår som inbetalningen avser antingen har medel insatta på allmänt investeringskonto enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv och avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv har erhållits för medlen eller har medel insatta på upphovsmannakonto enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto och uppskov för insättningen har erhållits eller

b) vid taxering för det beskattningsår som inbetalningen avser yrkar avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv eller uppskov för insättning på upphovsmannakonto, dock att vad sist sagts ej utgör hinder för uppskov enligt denna lag om den skattskyldige vid beskattningsårets utgång har medel insatta på uppfinnarkonto och uppskov för denna insättning har erhållits.

5 § Skattskyldig har för ett och samma beskattningsår rätt till uppskov endast i fråga om en förvärvskälla och för inbetalning på uppfinnarkonto i en bank. Har den skattskyldige för visst beskattningsår gjort inbetalning till mer än en bank, föreligger rätt till uppskov endast för inbetalning till den först anlitade banken.

6 § Uppskov medges för visst beskattningsår högst med ett belopp uppgående till två tredjedelar av den vid taxering till statlig inkomstskatt beräknade nettointäkten av förvärvskällan före uppskov och schablonavdrag för egenavgifter och högst med sådant belopp att nämnda nettointäkt, efter uppskov men före schablonavdrag för egenavgifter, uppgår till minst 30 000 kronor.

Uppskov medges med belopp som avrundas nedåt till helt tusental kronor.

7 § Räntesatsen för medel på uppfinnarkonto bestäms av banken.

8 § Uttag av medel från uppfinnarkonto får göras efter utgången av november månad det år då frågan om uppskov har prövats vid taxeringen i första instans. Uttag får avse beloppet i dess helhet eller viss del av detta, dock att deluttag inte får understiga 1 000 kronor.

9 § Sedan fem år har förflutit från utgången av det år då inbetalning avseende visst beskattningsår senast skulle ha gjorts enligt 2 §, skall banken betala ut de till beskattningsåret i fråga hänförliga medel, häri inbegripet upplupen ränta, som fortfarande inestår på uppfinnarkonto.

10 § Belopp för vilket uppskov med beskattning har erhållits samt ränta på sådant belopp skall tas upp som intäkt av rörelse för det beskattningsår då utbetalning från uppfinnarkontot sker eller skulle ha skett enligt 9 §.

Utbetalat belopp skall inte anses som uppfinnarintäkt.

11 § Medel som inestår på uppfinnarkonto skall tas upp som intäkt av rörelse om

- a) avtal under beskattningsåret har träffats om överlåtelse eller pantsättning av medlen,
- b) medlen under beskattningsåret har tillagts den skattskyldiges make genom bodelning eller
- c) den skattskyldige vid beskattningsårets utgång inte längre är bosatt här i riket.

Avlider den skattskyldige, skall på uppfinnarkonto inestående medel tas upp som intäkt av rörelse senast vid taxeringen för det beskattningsår då dödsboet skiftas helt eller delvis, dock inte i något fall senare än vid den taxering som sker det tredje kalenderåret efter det kalenderår då dödsfallet inträffade.

12 § Skattskyldig som yrkar uppskov med beskattning skall till självdeklarationen föga utredning på blankett enligt av riksskatteverket fastställt formulär samt besked från banken

om insättningen.

Skattskyldig skall i självdeklaration lämna uppgift om tillgodohavande på uppfinnarkonto vid beskattningsårets utgång.

13 § Regeringen kan förordna att affärsbank, sparbank eller föreningsbank, som inte följer bestämmelserna i denna lag eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen, inte vidare skall få ta emot medel på uppfinnarkonto.

Denna lag träder i kraft - - - och tillämpas första gången i fråga om beskattningsår för vilket taxering i första instans sker år 1982.

Förslag till

Förordning om uppfinnarkonto

Regeringen föreskriver följande.

1 § Med uppfinnarkonto förstås i denna förordning ett sådant särskilt konto i bank som anges i 2 § första stycket lagen (0000:000) om uppfinnarkonto.

2 § Insättning på uppfinnarkonto får göras vid ett eller flera tillfällen med belopp som innehavaren av kontot bestämmer.

3 § Den som gör insättning på uppfinnarkonto skall till banken lämna uppgift om vilket beskattningsår som insättningen avser.

Banken skall bokföra medel på uppfinnarkonto på sådant sätt att det av bokföringen framgår hur stort belopp innehavaren har innestående för varje beskattningsår.

Ett kontonummer som används för ett uppfinnarkonto får inte användas för något annat konto.

Denna förordning träder i kraft - - - .

Förslag tillLag om ändring i lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

4 §

Avdrag medges inte, om den skattskyldige

a) vid utgången av det beskattningsår som avsättningen avser har medel insatta på upphovsmannakonto enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto och uppskov för insättningen har erhållits, eller

b) för det beskattningsår och den förvärvskälla som avsättningen avser yrkar uppskov med taxering enligt skogskontolagen (1954:142)

Avdrag medges inte, om den skattskyldige

a) vid utgången av det beskattningsår som avsättningen avser har medel insatta på upphovsmannakonto enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto eller på uppfinnarkonto enligt lagen (0000:000) om uppfinnarkonto och uppskov för insättningen har erhållits, eller

b) för det beskattningsår och den förvärvskälla som avsättningen avser yrkar uppskov med taxering enligt skogskontolagen (1954:142).

Denna lag träder i kraft - - - .

Förslag tillLag om ändring i lagen (1979:611) om upphovsmannakonto

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1979:611) om upphovsmannakonto skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

4 §

Uppskov medges inte, om den skattskyldige

a) vid utgången av det beskattningsår som inbetalningen avser har medel insatta på allmänt investeringskonto enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv och avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv har erhållits för medlen eller

b) vid taxeringen för det beskattningsår som inbetalningen avser yrkar avdrag för sådan avsättning.

Uppskov medges inte, om den skattskyldige

a) vid utgången av det beskattningsår som inbetalningen avser antingen har medel insatta på allmänt investeringskonto enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv och avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv har erhållits för medlen eller har medel insatta på uppfinnarkonto enligt lagen (0000:000) om uppfinnarkonto och uppskov för insättningen har erhållits, eller

b) vid taxeringen för det beskattningsår som inbetalningen avser yrkar avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv, dock att vad sist sagts ej utgör hinder för uppskov enligt denna lag därest den skattskyldige vid beskattnings-

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

årets utgång har medel in-
satta på upphovsmannakonto
och uppskov för insättningen
har erhållits.

Denna lag träder i kraft - - - .

Förslag tillLag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att 41 d § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse41 d §¹

Vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet och rörelse medges avdrag för belopp som i räkenskaperna har avsatts till resultatutjämningsfond. Avdraget får uppgå till högst tjugo procent av summan av de belopp som den skattskyldige under beskattningsåret har erlagt som lön till arbetstagare hos honom i förvärvskällan (lönekostnad). I fråga om skattskyldig, som är fysisk person, får avdraget uppgå till högst summan av tjugo procent av lönekostnaden och femton procent av den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan efter avdrag för den lönebaserade men före avdrag för den inkomstbaserade fondavsättningen och - i förekommande fall - före avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv och före

Vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet och rörelse medges avdrag för belopp som i räkenskaperna har avsatts till resultatutjämningsfond. Avdraget får uppgå till högst tjugo procent av summan av de belopp som den skattskyldige under beskattningsåret har erlagt som lön till arbetstagare hos honom i förvärvskällan (lönekostnad). I fråga om skattskyldig, som är fysisk person, får avdraget uppgå till högst summan av tjugo procent av lönekostnaden och femton procent av den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan efter avdrag för den lönebaserade men före avdrag för den inkomstbaserade fondavsättningen och - i förekommande fall - före avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv och före

¹ Paragrafen införd genom lag 1979:612.

Nuvarande lydelse

uppskov enligt lagen
(1979:611) om upphovsmanna-
konto samt före schablon-
avdrag för egenavgifter.

Foreslagen lydelse

uppskov enligt lagen
(1979:611) om upphovsmanna-
mannakonto eller enligt
lagen (0000:000) om uppfin-
narkonto samt före schab-
lonavdrag för egenavgifter.

Avdrag för avsättning till resultatutjämningsfond medges inte i fråga om förvärvskälla vari ingår lager av värdepapper, fastigheter eller liknande tillgångar.

Med lön avses sådana ersättningar i penningar som anges i 19 kap. 1 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring. Hänsyn skall dock inte tas till lön till arbetstagare för vilken avgiftsskyldighet enligt fjärde stycket första meningen nämnda paragraf inte föreligger och inte heller till ersättning till arbetstagare, som varit bosatt utomlands och utfört arbete utom riket, såvida ersättningen avsett arbete som utförts för annans räkning utan att anställning förelegat (jfr 19 kap. 1 § fjärde stycket andra meningen nämnda lag).

I fråga om handelsbolag och dödsbo, som i beskattningshänseende behandlas som handelsbolag, beräknas avdrag för avsättning till resultatutjämningsfond för bolaget respektive dödsboet. Ägs andel i handelsbolag eller i dödsbo, som i beskattningshänseende behandlas som handelsbolag, av annan än här i riket bosatt fysisk person, får avdrag för avsättning inte beräknas på grundval av bolagets eller dödsboets inkomster.

Avdrag för avsättning till resultatutjämningsfond skall återföras till beskattning nästföljande beskattningsår.

Av punkt 2 tionde och elfte styckena av anvisningarna till 41 § framgår att avsättning till resultatutjämningsfond kan medföra att rätten till lagernedskrivning begränsas.

Denna lag träder i kraft - - - .

Förslag tillLag om ändring i lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst

Härigenom föreskrivs att 3 § 3 mom. lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

3 §

3 mom.¹ I fråga om inkomst av rörelse skola lagens bestämmelser gälla endast följande intäkter, nämligen

1) intäkt genom vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet, under förutsättning att intäkten inte föranlett uppskov med beskattning enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto;

3 mom. I fråga om inkomst av rörelse skall lagens bestämmelser gälla endast följande intäkter, nämligen

1) intäkt genom vetenskaplig; litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet, under förutsättning att intäkten inte föranlett uppskov med beskattning enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto eller enligt lagen (0000:000) om uppfinnarkonto;

2) intäkt vid överlåtelse av hyresrätt samt av varumärke, firmanamn och andra liknande rättigheter av goodwill natur;

3) intäkt i form av engångsersättning, som erhållits på grund av avbrottsförsäkring eller såsom skadestånd eller dylikt för inkomstbortfall i rörelsen till följd av expropriation, rekvisition eller annat liknande förfarande;

4) intäkt i form av engångsersättning vid avyttring av patenträtt eller liknande rättighet samt vid avyttring eller avlösning av rätt till royalty, allt under förutsättning att

¹ Senaste lydelse 1979:616.

avyttringen eller avlösningen skett i samband med överlåtelse, upplåtelse eller nedläggande av rörelse;

5) intäkt vid avyttring, i samband med överlåtelse, upplåtelse eller nedläggande av rörelse, av för stadigvarande bruk i rörelsen avsedda maskiner eller andra inventarier, vilka icke vid beräkning av värdeminskningsavdrag hänförs till byggnad, samt av andra varor och produkter i rörelsen än ovan vid 4) avses; samt

6) intäkt, som uppkommit därigenom att avsättning till särskilda investeringsfonder för förlorade inventarier och lagertillgångar eller för avyttrat fartyg eller till särskild nyanskaffningsfond återförts till beskattning under sådana förhållanden att, därest det återförda beloppet i stället utgjort köpeskillning för tillgångarna i fråga, köpeskillingen enligt 5) ovan skulle ansetts såsom ackumulerad inkomst, dock att ränta som tillägges det återförda beloppet icke skall anses utgöra sådan inkomst.

Vad i denna lag stadgas om överlåtelse, upplåtelse eller nedläggande av rörelse skall äga motsvarande tillämpning beträffande rörelsefilial och rörelsegren.

Denna lag träder i kraft - - - .

Förelag tillLag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhets-
skatt

Härigenom föreskrivs att punkt 3 av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

Anvisningar
till 3 och 4 §§

3.¹ Medel, för vilka uppskov med inkomstbeskattning åtnjutes enligt bestämmelserna om skogskonto, upphovsmannakonto eller investeringskonto för skog, upptagas till halva värdet. Har medel avsatts till fond för särskilt ändamål enligt föreskrift i lag eller annan författning och har avdrag vid inkomstberäkningen medgivits för avsättningen, får halva det avsatta beloppet upptagas som skuld.

3. Medel, för vilka uppskov med inkomstbeskattning åtnjutes enligt bestämmelserna om skogskonto, upphovsmannakonto, uppfin-
narkonto eller investeringskonto för skog, tas
upp till halva värdet. Har medel satts av till fond för särskild ändamål enligt föreskrift i lag eller författning och har avdrag vid inkomstberäkningen medgetts för avsättningen, får halva det avsatta beloppet tas
upp som skuld.

Är fordran för sin tillkomst gjord beroende av ett villkor, som är ovisst, antingen i den meningen att det är osäkert, om den såsom villkor bestämda tilldragelsen kommer att inträffa, eller i den meningen att det visserligen är säkert att till-

¹Senaste lydelse 1979:615.

dragelsen skall inträffa, men ovisst när, skall fordringen icke medräknas. Däremot har den omständigheten, att fordran, som löper utan ränta, ännu ej är förfallen till betalning, betydelse enoast för beräkningen av dess förhandenvarande värde (4 §).

Denna lag träder i kraft - - - .

Förslag tillLag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom föreskrivs att 23 § lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

23 §¹ Vid uppskattning av lös egendom iakttages:

A. Tomträtt eller vattenfallsrätt uppskattas i den mån ej annat följer av 20 § tredje stycket, till vad rättigheten med hänsyn till villkoren vid upplåtelsen och den tid, som därför återstår, kan antagas hava betingat vid en av boets avveckling föranledd, med tillbörlig omsorg skedd försäljning.

B. Värdepapper, som noteras på inländsk eller utländsk börs eller är föremål för liknande notering, uppskattas till det noterade värdet eller, om detta icke motsvarar vad som skulle kunna påräknas vid försäljning under normala förhållanden, till det pris som skulle ha kunnat påräknas vid en sådan försäljning. Sådana värdepapper, som eljest omsätts på kapitalmarknaden eller vars värde icke skall beräknas med ledning av bestämmelserna i F nedan, uppskattas enligt sist angivna grund.

C. Fordran uppskattas till sitt kapitalbelopp jämte upplupen ränta å tid, som avses i 21 §. Ar fordringen ej förfallen och skall ränta därpå ej beräknas för tiden före förfalldagen, uppskattas fordringen till belopp, som utgör dess värde vid nämnda tid enligt den vid denna lag fogade tabellen I.

Osäker fordran uppskattas till belopp, varmed den kan beräknas inflyta. Värdelös fordran anses icke utgöra tillgång. Den omständigheten att gäldenären är delägare i dödsboet föranleder icke fordringens uppskattande enligt andra grunder än som eljest äro tillämpliga.

¹Senaste lydelse 1979:614.

Nuvarande lydelse

Medel, för vilka uppskov med inkomstbeskattning åtnjutes enligt bestämmelserna om skogskonto, upphovsmannakonto eller investeringskonto för skog, upptagas till halva värdet. Har medel avsatts till fond för särskilt ändamål enligt föreskrift i lag eller annan författning och har avdrag vid inkomstberäkningen medgivits för avsättningen, får halva det avsatta beloppet upptagas som skuld.

Föreslagen lydelse

Medel, för vilka uppskov med inkomstbeskattning åtnjutes enligt bestämmelserna om skogskonto, upphovsmannakonto, uppfinnarkonto eller investeringskonto för skog, tas upp till halva värdet. Har medel satts av till fond för särskild ändamål enligt föreskrift i lag eller annan författning och har avdrag vid inkomstberäkningen medgetts för avsättningen, får halva det avsatta beloppet tas upp som skuld.

D. För evärdlig tid utgående ränta, avkomst eller annan förmån uppskattas till tjugu gånger det belopp, vartill den senast för helt år uppgått.

Nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån, som utgår under viss tid eller någons livstid, uppskattas till sitt kapitalvärde. Är rättigheten bestämd till visst belopp eller eljest till viss storlek, beräknas kapitalvärdet efter det belopp rättigheten för helt år motsvarar enligt de vid denna lag fogade tabellerna II och III. Där rättighet, som belastar viss egendom, ej är på nyss angivet sätt bestämd, anses årliga värdet utgöra fem procent av det penningvärde, vartill egendomen uppskattats, dock att, där rättighet avser endast del av egendom eller dess årliga värde eljest icke kan bestämmas enligt nyss angivna grund, detta uppskattas efter vad som provas skäligt.

Kapitalvärdet av rättighet, som icke är bestämd att utgå under någons livstid men ändock är av obestämd varaktighet, uppskattas med ledning av tabell III, såsom om den skolat utgå för den berättigades livstid, dock högst till tio gånger det värde, rättigheten för helt år motsvarar.

Är rättighet beroende av flera personers liv sålunda, att rättigheten upphör vid den först avlidnes frånfalle, bestäms rättighetens kapitalvärde efter den äldstes levnadsålder. Fortfar däremot rättigheten oförändrad till den sist avlidnes frånfalle, beräknas värdet efter den yngstes ålder.

E. Värdet av utländskt myntslag beräknas efter den köpkurs på checkar, utställda i samma myntslag, som gällde vid tiden för skattskyldighetens inträde. Finnes ej sådan kurs eller kan av annan anledning värdet icke beräknas efter denna grund, bestämmer regeringen eller den myndighet regeringen förordnar, hur beräkningen skall ske.

F. Annan lös egendom än förut nämnts uppskattas till vad den kan antagas hava betingat vid en av boets avveckling för-
anledd, med tillbörlig omsorg skedd försäljning.

Vid värderingen av förvärvskälla som enligt kommunalskatte-
lagen (1928:370) ingår i inkomstlagen jordbruksfastighet el-
ler rörelse tillämpas bestämmelserna i 4 § och, med undantag
av femte stycket sista meningen, punkt 2 av anvisningarna
till 3 och 4 §§ lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Denna lag träder i kraft - - - .

Förslag tillLag om ändring i lagen (1980:953) om särskilt investerings-
avdrag för inventarieanskaffning

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1980:953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

3 §

Särskilt investeringsavdrag utgör 20 procent av anskaffningsvärdet. Avdraget skall göras vid taxeringen för det beskattningsår under vilket inventarierna har levererats eller - i fråga om inventarier som den skattskyldige själv har tillverkat - färdigställt.

Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före - i förekommande fall - avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunalskattelagen (1928:370), avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto samt schablonavdrag för egenavgifter. Vad

Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före - i förekommande fall - avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunalskattelagen (1928:370), avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto, uppskov enligt lagen (0000:000) om uppfinnar-

Nuvarande lydelse

som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får - i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget - inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

Föreslagna lydelse

konto samt schablonavdrag för egenavgifter. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får - i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget - inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

Denna lag träder i kraft - - -

Förslag tillLag om ändring i lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m.m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

3 §

Särskilt investeringsavdrag utgör 10 procent av den del av utgifterna för ny-, till- eller ombyggnad och 20 procent av den del av utgifterna för täckdikning som hänför sig till perioden den 1 november 1980 - den 31 mars 1982. Utgifter anses hänförliga till denna period om de avser material som har fogats in i en byggnad eller annat arbete som har utförts under perioden.

Investeringsavdrag skall göras för det beskattningsår under vilket ett arbete har utförts. Om arbetet hänför sig till flera beskattningsår och investeringsavdrag på grund av arbetet inte redan har gjorts, får dock hela investeringsavdraget göras vid taxeringen för det sista beskattningsår som kan komma i fråga.

Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före - i förekommande fall - avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunalskattelagen (1928:370), avdrag för avsättning till all-

Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före - i förekommande fall - avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunalskattelagen (1928:370), avdrag för avsättning till all-

Nuvarande lydelse

män investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto samt schablonavdrag för egenavgifter. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får - i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget - inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

Föreslagen lydelse

män investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto, uppskov enligt lagen (0000:000) om uppfinnarkonto samt schablonavdrag för egenavgifter. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får - i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget - inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

Denna lag träder i kraft - - -

1 INLEDNING

I kulturskattekommitténs direktiv (Dir. 1979:115) erinras om de problem sammanhängande med den progressiva beskattningen, som kan vara aktuella för dem med inkomst av konstnärlig verksamhet eller såsom uppfinnare. Mellan åren starkt varierande inkomster är i dessa fall vanligt förekommande.

Skattelagstiftningen erbjuder sedan länge åtskilliga möjligheter till skattemässig inkomstutjämnning. Ytterligare sådana av mer generell natur tillskapades genom lagstiftning år 1979. Om dem alla gäller att de har vissa avsedda begränsningar eller bygger på förutsättningar som inte är för alla skattskyldiga för handen. - En kortfattad redovisning för nu åsyftade bestämmelser lämnas i ett senare avsnitt av detta betänkande.

Vetskapen om att de mer generellt utformade skattebestämmelserna i utjämningsssyfte understundom framstår som otillräckliga föranledde statsmakterna att i samband med 1979 års ovan antydda skattelagstiftning även tillskapa en särskild möjlighet till skatteutjämnning för personer med vissa bestämda inkomster, nämligen kulturarbetare som i egenskap av upphovsmän enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk haft inkomst av rörelse. Om sådan upphovsmannaintäkt visst år är av större omfattning - absolut och i relation till motsvarande intäkt under något angivet jämförelseår - och om insättning av medel gjorts på konto i bank, medges enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto avdrag vid taxeringen för belopp motsvarande kontoinsättningen. Sedan fem år förflutit från utgången av det år, då kontoinbetalning senast skulle ha gjorts enligt särskilda regler härom, skall beloppet - om så inte skett tidigare - tas ut från kontot. Uttaget belopp beskattas.

I den proposition (1978/79:210), däri riksdagen förelades förslag till lag om upphovsmannakonto, framhölls att förut-

sättningarna för en lagstiftning av den aktuella innebörden bl.a. var att det handlade om skattskyldiga med synnerligen varierande inkomster och att det också fanns möjlighet att lätt urskilja och avgränsa den inkomst varom var fråga. Det uttalades att möjligen gällde detta endast upphovsmannain-täkter av det slag som lagförslaget omfattade. I direktiven till kulturskattekommittén sägs emellertid att frågan om en motsvarande lagstiftning avseende uppfinnarinkomst bör över-vägas.

I detta delbetänkande redovisar kommittén som sin uppfattning att de skäl, som var avgörande för lagen om upphovsmanna-konto, gör sig i lika mån gällande när behovet av en lag om uppfinnarkonto övervägs. Det synes också möjligt att på ett godtagbart sätt ange vad som i det sammanhanget skall avses med uppfinnarinkomst.

Kommittén är ålagd att utvärdera lagen om upphovsmannakonto och överväga om ändringar däri bör föreslås. En sådan utvär-dering måste emellertid anstå ännu en tid. Lagen har hitin-tills gällt under så kort tid att några egentliga erfarenhe-ter ännu inte kunnat noteras. Utvärderingen måste vidare ske under kontakt med intresseorganisationerna och taxeringsmyn-digheterna och blir med nödvändighet ganska tids- och arbets-krävande.

Leder utvärderingen till jämkningar i lagen om upphovsmanna-konto, är det sannolikt att jämkningar också behöver göras i en nytillkommen lag om uppfinnarkonto, väsentligen kopierad på den förstnämnda lagen. Detta talar i och för sig för att senarelägga ett förslag om uppfinnarkonto till dess utvärde-ringen skett och slutsatser därav dragits.

Kommittén har emellertid bedömt det som angeläget att inte dröja med ett förslag till uppfinnarkonto. Dess möjligen i något hänseende provisoriska karaktär får ses som en omstän-dighet av underordnad betydelse.

I detta sammanhang vill kommittén erinra om följande.

I motionen 1979/80:1584 av Stig Josefson m.fl. hemställdes att riksdagen hos regeringen begärde förslag till höstriksdagen 1980 om regler av innehåll att uppfinnare vid taxeringen till statlig och kommunal inkomstskatt skall kunna erhålla uppskov med beskattning av inkomst av uppfinnarverksamhet i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller i fråga om avsättning till skogskonto.

Skatteutskottet avstyrkte i sitt betänkande (SkU 1979/80:25) bifall till motionärens yrkanden men förordade att frågan om inkomstutjämnning för uppfinnare skulle behandlas med förtur av kulturskattekommittén samt hemställde att riksdagen skulle ge regeringen till känna vad utskottet anfört i saken. Riksdagen biföll utskottets hemställan (rskr 1979/80:165).

Genom beslut den 30 april 1980 överlämnade regeringen till kulturskattekommittén skatteutskottets nyssnämnda betänkande. Härvid erinrades om att kommittén - under beaktande av bl.a. de synpunkter som skatteutskottet anfört - själv fick avgöra i vilken ordning olika frågor skulle behandlas.

I motionerna 1980/81:409, 673, 873, 879 och 1149 har framställts yrkanden som alla syftar till att genom ändringar i beskattningsreglerna främja industriell utveckling i form av uppfinningar, innovationer o.d. Skatteutskottet (SkU 1980/81:24), som inhämtat att kulturskattekommittén i enlighet med riksdagens begäran med förtur behandlade frågan om inkomstutjämnning för uppfinnare, underströk angelägenheten av att ett förslag till särskilt uppfinnarkonto i huvudsaklig överensstämmelse med upphovsmannakontot lades fram så snart som möjligt.

Här skall slutligen följande tilläggas. Kommittén har tidigare avgivit delbetänkandet (Ds B 1980:15) "Samordningen av egenföretagares skatter och socialförsäkringsavgifter". Vad däri föreslås är f.n. under regeringens bedömning. Visst samband finns mellan nämnda betänkande och regeringens på pen-

sionskommitténs betänkande (SOU 1977:46) "Pensionsfrågor m.m." grundade förslag i prop. 1980/81:178 om förenklade regler för socialförsäkringsavgifter, m.m. Kulturskattekommitténs nu framlagda förslag kan genomföras oberoende av de slutliga ställningstagandena i nyss berörda hänseenden. En annan sak är att dessa ställningstaganden kan komma att påverka kommittén vid fullföljandet framdeles av uppdraget att se över en lagstiftning om upphovsmanna- och uppfinnarkonto.

2 NUVARANDE REGELSYSTEM

2.1 Beskattningsårets slutenhet

Skattelagstiftningen bygger på principen att vad som för ett visst beskattningsår skall göras till föremål för beskattning är de till året hänförliga intäkterna efter avdrag för de på samma tid belöpande utgifterna.

De bestämmelser, som reglerar till vilket beskattningsår en intäkt eller en utgift hör och som därigenom ger uttryck åt huvudprincipen om beskattningsårets slutenhet, innebär i det hänseende varom nu är fråga att varje års resultat vid den skattemässiga inkomstuppskattningen bedöms för sig, oberoende av resultatet under andra år.

Principen om beskattningsårets slutenhet har emellertid på olika sätt genombrutits och de skattskyldiga har med tillämpning av gällande bestämmelser möjligheter till såväl förtäckt som öppen resultatutjämnning. Även förlustutjämnning är i viss omfattning medgiven.

En bokföringsmässig inkomst- och utgiftsredovisning är i vissa fall en förutsättning för resultatutjämnning. De upphovsmanna-intäkter, som kan sättas in på upphovsmannakonto och, för vilka avdrag får medges, skall sålunda enligt gällande lag vara att hänföra till inkomstslaget rörelse. Inkomst- och utgiftsredovisningen skall då ske enligt bokföringsmässiga grunder.

2.2 Resultat- och förlustutjämnning

Nedan skall i korthet anges de mer betydelsefulla regler, som står en rörelseidkande fysisk person till buds när han av skatteskal eftersträvar en inkomstmässig utjämnning mellan olika beskattningsår.

Förtäckt resultatutjämnning sker främst inom ramen för varulagervärderingen och avskrivningen på inventarier. Inom vissa gränser kan varulagrets värde tas upp till belopp som ger det önskade bokföringsmässiga slutresultatet, ett resultat som sedan läggs till grund för taxeringen det aktuella året. På ett i huvudsak motsvarande sätt, med delvis likvärda konsekvenser, kan avskrivning på inventarier göras.

Det ligger i sakens natur att dessa möjligheter står endast dem till buds, som i sin rörelse har varulager eller inventarier av någon beaktansvärd omfattning. Så är ofta inte fallet för de skattskyldiga, som kulturskattekommittén har att särskilt beakta. Här är i stället möjligheterna till öppen resultatutjämnning av större intresse.

Hit kan räknas den år 1951 införda rätten för den, som uppburit s.k. ackumulerad inkomst, att få den progressiva statliga inkomstskatten uträknad från förutsättningen att inkomsten fördelar sig lika mellan det antal år - högst tio - var till den är att hänföra.

År 1960 infördes rätt till förlustutjämnning för de skattskyldiga, vars verksamhet ett år lämnat underskott i viss förvärvskälla som skattemässigt inte kunnat avräknas mot överskott i annan förvärvskälla samma år. Underskottet får utnyttjas som förlustavdrag inom en sexårsperiod.

Genom lagstiftning år 1979 utvidgades möjligheterna till öppen resultatutjämnning. De nya reglerna innebär bl.a. följande.

Skattskyldig som redovisar inkomst av rörelse (eller jordbruksfastighet) har rätt att enligt reglerna i 41 d § kommunalskattelagen göra avsättning till resultatutjämningsfond med summan av tjugo procent av lönekostnaden och femton procent av inkomsten av förvärvskällan minskad med den lönebaseerade fondavsättningen. En egenföretagare utan anställda kan alltså göra en avsättning motsvarande femton procent av förvärvskällans netto. Avsatta medel återfors till beskattning nästföljande år, då å andra sidan ny avsättning kan göras.

Fysiska personer som är bosatta i Sverige och har inkomst av rörelse (eller jordbruksfastighet) är enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv berättigade till avdrag för belopp som i räkenskaperna avsatts till allmän investeringsreserv. Avdraget är maximerat till högst femtio procent av nettointäkten i förvärvskällan före avsättningen och före schablonavdrag för egenavgifter samt får medges med lägst 10 000 kr. En förutsättning för att den skattskyldige skall erhålla avdrag för avsättningen är att han senast den dag han skall lämna allmän självdeklaration satt in ett mot avsättningen svarande belopp på särskilt konto i bank. De avsatta medlen kan fritt disponeras för investeringsändamål efter två år från utgången av det år då insättning senast skall ha verkställts och de skall vara uttagna senast sju år efter samma tidpunkt.

Vidare tillkom år 1979 den förut omnämnda lagen om upphovsmannakonto. Eftersom denna tjänat som förebild för det nu framförda förslaget till lag om uppfinnarkonto skall en mer utförlig redovisning lämnas. Det sker i nästföljande avsnitt.

3 LAGEN OM UPPHOVSMANNAKONTO

3.1 Inledning

Lagen om upphovsmannakonto trädde i kraft den 31 juli 1979 och tillämpades första gången vid 1980 års taxering (prop. 1978/79:210, SKU 57, rskr 389, SFS 79:611).

Lagen är i mycket utformad efter modell av de regler som gäller för skogskonto. Bl.a. förutsätts att insättning gjorts på särskilt konto i bank för rätt till avdrag; när medlen tas ut från kontot återförs de jämte upplupen ränta till beskattning. Vissa skillnader finns dock.

När företagsskatteberedningen i sitt betänkande "Beskattning av företag" (SOU 1977:86, sid. 448) diskuterade ett "inkomstfördelningskonto" angavs såsom förutsättningar bl.a. att de skattskyldiga skulle ha "synnerligen varierande inkomster och att dessa variationer inte kan jämnas ut genom exempelvis lagernedskrivning eller överavskrivning på inventarier". Företagsskatteberedningen fann vidare att en ytterligare förutsättning för ett sådant konto borde vara att den inkomst, som skulle få avsättas, kunde på ett enkelt sätt avgränsas från annan inkomst samt att det knappast fanns någon annan inkomst, som uppfyllde dessa krav än den inkomst, som tillkommer vissa kulturarbetare i egenskap av upphovsmän enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Dessa principiella synpunkter på en uppskovslagstiftning för kulturarbetarna upprepades - såsom framgår av vad tidigare anförts - i propositionen.

3.2 Lagens utformning

Den grundläggande förutsättningen för lagens tillämpning är att den skattskyldige har rörelseinkomst i form av s.k. upphovsmannaintäkt. Härmed avses intäkt som tillkommit den skattskyldige i hans egenskap av upphovsman enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Uppskov kan ej medges om den skattskyldige avlidit under beskattningsåret. Inte heller har delägare i handelsbolag eller i dödsbo för vilket reglerna om handelsbolag skall tillämpas rätt till uppskov för bolagets eller dödsboets inkomst.

Uppskov medges endast för den del av upphovsmannaintäkten som har satts in på särskilt konto i bank. För att en insättning skall medföra rätt till uppskov fordras att inbetalningen skall ha gjorts senast den dag den skattskyldige skall ha avlämnat självdeklaration för det beskattningsår som inbetalningen avser. Vidare gäller som villkor för uppskov att den skattskyldige skall ha varit bosatt här i riket vid utgången av det beskattningsår som inbetalningen avser.

Uppskov medges inte om den skattskyldige vid utgången av det beskattningsår som inbetalningen avser har medel insatta på allmänt investeringskonto enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv och avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv har erhållits för medlen. Detsamma gäller om den skattskyldige vid taxeringen för det beskattningsår som inbetalningen avser yrkar avdrag för sådan avsättning.

Den skattskyldige har för ett och samma beskattningsår rätt till uppskov endast i fråga om en förvärvskälla och för inbetalning på upphovsmannakonto i en bank. Utöver dessa förutsättningar gäller för att avdrag skall medges vissa ytterligare villkor.

Ett sådant är att den skattskyldiges sammanlagda upphovsmannaintäkter under beskattningsåret av en eller flera förvärvskällor med minst femtio procent överstiger hans sammanlagda upphovsmannaintäkter under något av de två närmast föregående beskattningsåren.

Det högsta respektive lägsta belopp som kan avsättas bestäms på följande sätt. Uppskov för visst beskattningsår medges högst med ett belopp uppgående till två tredjedelar av den vid taxering till statlig inkomstskatt beräknade nettointäkten av förvärvskällan före uppskov och schablonavdrag för egenavgifter. Beloppet får dock inte vara högre än att nettointäkten i förvärvskällan, efter uppskov men före schablonavdrag för egenavgifter, uppgår till minst 30 000 kr.

Inom den sålunda beräknade "ramen" får avsättning ske från de upphovsmannaintäkter som ingår i förvärvskällan. Avsättningen får dock inte vara mindre än 10 000 kr.

När medlen tas ut - senast när fem år förflutit från utgången av det år då inbetalning avseende visst beskattningsår senast skulle ha gjorts - skall beloppet tas upp till beskattning. Uttaget belopp räknas därvid inte som upphovsmannaintäkt i lagens mening.

4 ÖVERVÄGANDEN OCH FÖRSLAG

Sedan åtskillig tid, under senare år i en påtagligt ökad omfattning, har den allmänna uppmärksamheten riktats mot den otillfredsställande ekonomiska situation, som gäller för dem vilka ägnar sig åt uppfinnarverksamhet. Det har framhållits att en gynnsam utveckling av vårt lands industriella verksamhet och vad därmed sammanhänger är beroende av de kreativa krafterna i samhället och detta inte minst hos dem som sysslar med uppfinnarverksamhet.

Kommittén har haft tillfälle till överläggningar med medlemmar av Svenska uppfinnareföreningen och med företrädare för Styrelsen för teknisk utveckling. Vad därvid framkommit kan visserligen sägas utvisa, att det inte endast och kanske inte ens i första hand är skattesystemet som man främst vänder sig mot. Likväl har också detta ställts under en kritisk belysning.

Kritiken kan i huvuddrag anges sålunda. I ett inkomstlöst skede, särskilt när intäkt av uppfinnarverksamhet inte tidigare redovisats, bedömer taxeringsmyndigheterna verksamheten som en "hobby". Uppfinnare med annan inkomst, t.ex. av anställning, vägras därför underskottsavdrag. - Ger uppfinningen så småningom intäkter, erhålls inte avdrag för alla kostnader som hänför sig till tidigare år. - Är inkomsten av en uppfinning under något eller några år mycket hög, drabbas den av skatter och socialförsäkringsavgifter i sådan omfattning att vad som återstår är otillräckligt att leva av under några framförhållande mer eller mindre inkomstlösa år. Möjligheterna att få skatteberäkning som för ackumulerad inkomst uppges vara otillräckliga; andra skatteutjämnande åtgärder inom lagstiftningens ram passar merendels inte in på uppfinnarnas situation.

Kulturskattekommitténs uppgift att se över de fritt verksamma uppfinnarnas skattesituation sådant uppdraget formulerats i direktiven föranledde kommittén att på ett tidigt stadium med budgetdepartementets medverkan söka inhämta upplysning från

vissa främmande länder om vilka uppgivits att särskilda skatteregler för uppfinnare och uppfinnarinkomst där skulle gälla. Från några håll har upplysningar erhållits, i övrigt avvaktas resultatet av framställningen. Materialet kommer att redovisas i ett senare betänkande.

Vad som emellertid mer omedelbart kan göras är att ta fasta på de synpunkter som år 1979 befanns motivera tillkomsten av lagen om upphovsmannakonto och pröva om skäl finns för en motsvarande lagstiftning om uppfinnarkonto. Därvid skall tillika prövas om inkomsten i fråga kan anges med sådan grad av tydlighet att en uppskovslagstiftning blir i praktiken hanterlig.

Det framgår av vad ovan anförts att en lagstiftning om uppfinnarkonto tillgodoser viss del av den kritik som framförts. Övriga frågor liksom uppslag som kan hämtas från utländsk rätt får prövas i ett senare sammanhang.

Att uppfinnare, liksom sådana upphovsmän som avses i lagen om upphovsmannakonto, understundom har starkt varierande inkomster av sin verksamhet är i och för sig notoriskt. Frekvensen härav liksom graden av variation har kommittén inte funnit behövlig undersöka. Det torde vara tillräckligt med vetskap att fall finns där ett uppfinnarkonto, med dess möjlighet till skatteutjämning, är välmotiverat. Det skall för övrigt också hållas i minnet att behovet av en skatteutjämning är en följd av den stelhet som de grundläggande bestämmelserna om beskattningsårets slutenhet innebär. Utjämningsanordningar av nu aktuellt slag är därför till sin innebörd ett tillrättaläggande, inte en skatteförmån.

En lag om uppfinnarkonto förutsätter att det går att avgränsa och identifiera de inkomster som avses. Innan denna fråga närmare behandlas bör framhållas att kommitténs förslag, som tidigare nämnts, i allt väsentligt ansluter sig till lagen om upphovsmannakonto. Bl.a. skall inkomsten vara att hänföra till inkomst av rörelse. Det betyder inte att motsvarande problem saknas när en uppfinnarinkomst skall tas upp som inkomst av

tjänst. Detsamma gäller om upphovsmannaintäkt, som skattemässigt utgör sådan inkomst. Ett upphovsmannakonto eller uppfinnarkonto i inkomstslaget tjänst medför emellertid en tämligen komplicerad lagstiftning och tanken härpå är inte förenlig med önskemålet om att nå vad som i första hand bör eftersträvas, nämligen att snarast införa en lag om uppfinnarkonto.

Kommittén avser att i ett senare skede överväga om även inkomst av tjänst kan omfattas av uppskovslagstiftningen eller om någon annan likvärdig åtgärd kan vidtas.

Med uppfinnarintäkt avses enligt kommitténs förslag sådan intäkt av rörelse som en uppfinnare förvärvat genom en av honom gjord uppfinning.

Har uppfinningen patenterats hör till uppfinnarintäkt vad uppfinnaren förvärvat genom att överlåta patenträtten eller rätten att utnyttja uppfinningen till annan mot engångsbelopp, royalty eller annat vederlag. Hit hör också intäkt som uppfinnaren förvärvat genom att själv exploatera uppfinningen. Sker exploateringen genom ett av uppfinnaren helt eller delvis ägt aktiebolag, till vilket patenträtten eller rätten att utnyttja uppfinningen överlåtits, räknas givetvis endast vederlaget från bolaget som uppfinnarintäkt.

När fråga är om en patenterad uppfinning bör några egentliga tillämpningssvårigheter inte uppkomma. Den omständigheten att svenskt patent meddelats - från utländskt sådant kan normalt bortses eftersom inkomst av aktuellt slag från utlandet skattemässigt hänförs till inkomstslaget kapital och inte till rörelse - ger utan vidare uttryck för att det handlar om det i sammanhanget väsentliga, nämligen en uppfinning. Det ligger i sakens natur att det ankommer på den skattskyldiga att visa att patent meddelats och att den aktuella inkomsten härrör från uppfinningen.

Som uppfinnarintakt skall enligt förslaget också anses vad en uppfinnare förvärvat genom en uppfinning för vilket patent inte meddelats. Anledningen till att patent saknas kan vara att ansökan väl gjorts men inte slutbehandlats när uppfinningen överläts eller eljest tillgodogörs. Skälet kan också vara att uppfinnaren överlätit uppfinningen på annan som skall söka patent på densamma. Naturligtvis kan det också förhålla sig så att det inte anses erforderligt med patent eller att uppfinningen av något skäl förutses inte vara patenterbar.

Kommittén har övervägt att som kriterium ange att uppfinningen skall vara just patenterbar. Detta skulle innebära en visserligen snäv men från vissa synpunkter följdriktig avgränsning. Kommittén har främst av följande skäl avvisat tanken. Patentlagen innehåller en rad svårtillgängliga regler om vad som får anses som uppfinning, om vad patent kan meddelas på, om nyhetskravets innebörd etc. Detta är en materia som tveklöst inte bör ankomma på taxeringsmyndigheterna att behärska vid de på dem ankommande uppgifterna. Visserligen kan ungefär detsamma sägas om dessa myndigheters uppgift att tolka den likaledes svårtillgängliga upphovsrättslagstiftningen för att rätt kunna bedöma om avdrag för avsättning till upphovsmannakonto kan medges. Den omständigheten är emellertid inte skäl nog för att ytterligare tynga taxeringsmyndigheterna i vad på dem ankommer.

En annan av kommittén likaledes förkastad tanke, närliggande den nyss redovisade, är att begränsa uppskovslagstiftningens räckvidd till att avse - förutom intäkter av patent - vad som härflutit från en uppfinning för vilken patent sökts. Tillämpningen skulle då bli enkel. Å andra sidan skulle uppskov inte kunna medges i de förut omnämnda fallen då uppfinnaren överlätit uppfinningen till annan som avses skola söka patent på den eller då det överhuvud inte ansetts erforderligt med patent. Vidare skulle en egendomlig situation inträda om patentansöknings avslås - hur skulle då förfaras med vad som tidigare skattefritt avsatts till uppfinnarkontot? Enligt

vissa uppgifter avslår patent- och registreringsverket mer än hälften av de patentansökningar som getts in av i Sverige bosatta personer. - Det skulle heller inte vara önskvärt med skatteregler som stimulerade till eljest inte motiverade patentansökningar.

Till skälen mot en anknytning till patenterbarhet eller till att patent skall ha sökts kan fogas, att det väl kan finnas ej patenterbara uppfinningar som gett sådana intäkter att en möjlighet till skatteuppskov är välmotiverad.

Kommittén har alltså stått inför valet att antingen avgränsa räckvidden på något av de antydda sätten med därmed förenade olägenheter i materiellt hänseende eller låta uppskovsmöjligheten avse uppfinnarintäkter i allmänhet. Det framgår av det ovan återgivna att kommittén stannat för det senare alternativet. I viss mån har ställningstagandet föranletts av att en mer omfattande tillämplighet knappast behöver inge större betänkligheter. Det handlar om en möjlighet till skatteutjämnings, inte om en skatteeftergift i egentlig bemärkelse.

När patent inte finns, får man pröva om det likväl är fråga om en uppfinning. Det skall handla om något nytt av teknisk karaktär och med teknisk effekt och nyheten skall syfta till eller ha möjliggjort nya produkter, metoder, system eller processer.

Uppfinningen skall alltså vara ett resultat av ett nyskapande och inte ligga inom ramen för normal produktutveckling. Med det senare avses t.ex. att ett redan känt tekniskt alster ges ändrad färgsättning eller formgivning eller att en modelländring eljest sker. En annan sak är att en vidareutveckling av en viss produkt också kan innefatta ett sådant väsentligt tekniskt nyskapande att resultatet blir att anse som en uppfinning.

I den föreslagna lagtexten talas om - efter förebild från patentlagen - "industriellt utnyttjande" och att uppfinningen "tillgodogjorts industriellt" varmed just menas att uppfin-

ningen skall äga teknisk karaktär. Liksom i patentlagen åsyftas med ordvalet i fråga däremot inte att uppfinningen uteslutande exploaterats eller avses skola exploateras i vad som i allmänt språkbruk kallas "industri". Uppfinningar av teknisk karaktär kan givetvis förekomma inom, för att ta några exempel, sjukvården, transportväsendet, byggnadsverksamheten, jord- och skogsbruket eller gruvsdriften.

Kravet på teknisk karaktär innebär också att en administrativ lösning av ett problem inte kan anses som en uppfinning. Det samma gäller om nya metoder för t.ex. reklam och undervisning.

För patent erfordras att uppfinningen väsentligen skiljer sig från vad som tidigare varit känt. Häri ligger såväl ett nyhetskrav som ett krav på s.k. uppfinningshöjd. Det kan inte ifrågakomma att på detta svårbedömda område ålägga taxeringsmyndigheterna någon prövning av det slag som patentlagen förutsätter. Det bör vara tillräckligt för uppskov att det framstår som sannolikt att intäkterna i fråga härrör från ett nyskapande av teknisk karaktär.

Det ligger i sakens natur att uppfinnare som yrkar uppskov med beskattningen har att lämna erforderliga upplysningar.

Ovan har angetts vad som hör till uppfinnarintäkt när uppfinningen patenterats. Motsvarande gäller givetvis om vad som härflyter från en ej patenterad uppfinning.

Kommittén är medveten om att vissa tolkningsproblem kan uppkomma. Olägenheterna härav skall dock inte överdrivas. Även om den föreslagna lagstiftningen bedöms som angelägen, kan förutses att frekvensen av uppskovsyrkandena inte blir betydande. Härtill kommer att taxeringsmyndigheterna i tveksamma fall inte har egentlig anledning att motsätta sig ett uppskov som endast innebär en möjlighet till skattemässig inkomstutjämning.

Det har ovan framhållits att till uppfinnarintäkt hör vederlag, som uppfinnaren erhållit av någon för rätten att industriellt tillgodogöra sig uppfinningen. Här må påpekas att taxeringsmyndigheterna skall bortse från om förvärvaren verkligen tillgodogör sig uppfinningen. Den blotta omständigheten att han förvärvat rätten till uppfinningen är i sammanhanget tillräcklig.

Kommittén förordar alltså en lag om uppfinnarkonto i enlighet med vad nu angivits. I sina enskildheter, till den del dessa inte ovan berörts, föreslås en fullständig anknytning till vad som gäller om upphovsmannakonto. Att vid en framtida översyn en omprövning i vissa hänseenden kan komma till stånd har tidigare angivits.

Vid ett genomförande av ett förslag som det nu förordade kan vissa olägenheter uppkomma som hitintills uppenbarligen varit förbisedda. Avsättning till ett uppfinnarkonto, liksom till det redan införda upphovsmannakontot, kan avse inkomst för vilken arbetsgivaravgift erlagts. Såsom bestämmelserna är utformade är det emellertid likväl möjligt, att när belopp från kontot återförs till beskattning det grundar underlag för egenavgift till socialförsäkringen. Tillrättaläggs inte detta, avser kulturskattekommittén att återkomma till frågan.

I 4 § lagen om upphovsmannakonto stadgas att "uppskov medges inte, om den skattskyldige

a) vid utgången av det beskattningsår som inbetalningen avser har medel insatta på allmänt investeringskonto enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv och avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv har erhållits för medlen eller

b) vid taxeringen för det beskattningsår som inbetalningen avser yrkar avdrag för sådan avsättning".

Innebörden härav är alltså att skattskyldig inte kan få uppskov för insättning på upphovsmannakonto om medel finns på allmänt investeringskonto vid utgången av det beskattningsår insättningen till upphovsmannakontot avser och avdrag har erhållits för sådan insättning vid tidigare års taxering. Vidare framgår av stadgandet att om skattskyldig vid ett och samma års taxering yrkar såväl avdrag för insättning på allmänt investeringskonto som uppskov för insättning på upphovsmannakonto det senare yrkandet inte kan medges.

I konsekvens härmed stadgas i 4 § lagen om allmän investeringsreserv att avdrag ej medges för avsättning till allmänt investeringskonto om den skattskyldige vid utgången av det beskattningsår som avsättningen avser har medel insatta på upphovsmannakonto och uppskov för insättningen har erhållits.

Av förarbetena till lagstiftningen framgår att den valda ordningen motiveras av att en samtidig användning av två reserveringssystem av detta slag skulle medföra relativt komplicerade samordningsproblem samt att uppskovsrätten enligt lagen om upphovsmannakonto delvis har till syfte att kompensera de upphovsmän som inte kan utnyttja den allmänna investeringsreserven. Om såväl avdrag som uppskov yrkades vid taxeringen borde - uttalades det - av praktiskt skäl gälla att yrkandet om uppskov fick ge vika.

Det kan tilläggas att hinder inte föreligger för avdrag vid samma taxering för avsättning till resultatutjämningsfond och till allmän investeringsreserv eller upphovsmannakonto.

Enligt kommitténs mening bör om uppfinnarkontot i nu aktuella hänseenden gälla motsvarande som föreskrivits för upphovsmannakontot. Vid samtidigt yrkande om uppskov för insättning på upphovsmannakonto och för insättning på uppfinnarkonto bör vidare den äldre kontoformen, nämligen upphovsmannakonto, ha företräde.

Lagreglerna för det fall att för samma beskattningsår yrkas godkännande av insättning på mer än ett av de tre aktuella kontona bör med andra ord innebära följande. Endast en form av konto med avsedd skatteeffekt får finnas. Har den skattskyldige vid utgången av beskattningsåret redan medel innestående på konto av ett slag och avdrag eller uppskov har erhållits för dessa medel, godtas alltså vid taxeringen endast påfyllning av samma konto; yrkande beträffande annan kontoform avslås. Har den skattskyldige vid utgången av beskattningsåret inte medel - med godkänd effekt - innestående på något av de tre slagen av konton, godtas yrkandet beträffande investeringskonto, om sådant yrkande finns, och eljest yrkandet beträffande upphovsmannakonto samt avslås det eller de övriga yrkandena.

Enligt ordalagen i 4 § b) lagen om upphovsmannakonto skall ett yrkande om avdrag för avsättning till investeringsreserv medföra avslag på ett samtidigt yrkande om uppskov för insättning på upphovsmannakonto även om förstnämnda yrkande inte kan bifallas av den anledningen att en godkänd insättning på upphovsmannakonto redan finns. Det "felaktiga" yrkandet beträffande investeringsreserv bör då inte hindra bifall till ett samtidigt yrkande om att en påfyllning på det befintliga upphovsmannakontot skall få avsedd uppskovseffekt. Motsvarande bör gälla beträffande uppfinnarkonto. Detta bör klart utsägas i de båda uppskovslagarna.

Härutöver medför kommitténs förslag i lagtekniskt hänseende behov av ändring av bestämmelserna angående resultatutjämningsfond i 41 d § kommunalskattelagen samt i övrigt ändring av följande lagar, nämligen lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst, lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, lagen (1980:953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning samt lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m.m. Ifrågavarande ändringar innebär att den av kommittén föreslagna lagen om uppfinnarkonto jämföras med lagen (1979:611) om upphovsmannakonto vid tillämpning av dessa lagar.

En lag om uppfinnarkonto i enlighet med vad som föreslagits kan bli av inte ringa betydelse för den uppfinnare, som kan utnyttja lagen. Från stats- och kommunfinansiell synpunkt är å andra sidan effekterna uppenbarligen av så underordnad betydelse att därifrån kan bortses.

Sammanställning av remissyttranden över betänkandet Förslag till lag om uppfinnarkonto (DS B 1981:9)

1 Inledning

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av riksförsäkringsverket, riksskatteverket (RSV), kammarrätten i Jönköping, länsstyrelsen i Stockholms län, länsstyrelsen i Kronobergs län, länsstyrelsen i Kopparbergs län, bokföringsnämnden (BFN), Centralorganisationen SACO/SR, Föreningen Auktoriserade revisorer (FAR), Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS), Landsorganisationen i Sverige (LO), Lantbrukarnas riksförbund (LRF), SHIO-Familjeföretagen, Styrelsen för teknisk utveckling (STU), Svenska bankföreningen, Svenska uppfinnareföreningen, Sveriges advokatsamfund, Sveriges föreningsbankers förbund, Sveriges industriförbund, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund (TOR) och Tjänstemännens centralorganisation (TCO).

LRF har som sitt yttrande hänvisat till ett inom Lantbrukarnas skattedelegation upprättat utlåtande.

2 Allmänna synpunkter

Kommitténs förslag att uppfinnare skall kunna få uppskov med beskattning i enlighet med vad som gäller för upphovsmän tillstyrks eller lämnas i stort sett utan erinran av riksförsäkringsverket, kammarrätten i Jönköping, länsstyrelsen i Kronobergs län, Centralorganisationen SACO/SR, FAR, KLYS, Lantbrukarnas skattedelegation, SHIO-Familjeföretagen, STU, Svenska bankföreningen, Svenska uppfinnareföreningen, Sveriges advokatsamfund, Sveriges föreningsbankers förbund, Sveriges industriförbund, TOR samt TCO. Förslaget avstyrks däremot i princip av länsstyrelserna i Stockholms och Kopparbergs län samt LO. RSV och BFN redovisar inte någon uppfattning i frågan.

Flertalet av de remissinstanser som tillstyrkt att uppfinnarkonto införs har utvecklat skälen för sitt ställningstagande.

Länsstyrelsen i Kronobergs län:

Länsstyrelsen i Kronobergs län finner det angeläget att i dagens läge söka stimulera den ekonomiska aktiviteten. Hit hör även att undanröja skattemässiga olägenheter för uppfinnare.

I företagsskatteberedningens betänkande, SOU 1977:86, snuddade man vid hithörande frågor. I samma betänkande lades också fram förslag till inrättande av upphovsmannakonton. Sådana har också sedermera tillkommit. Enligt länsstyrelsens mening har det varit angeläget att motsvarande konton för uppfinnare redan tidigare kommit till stånd. Länsstyrelsen ställer

sig därför positiv till det förslag som nu presenteras av kulturskattekommittén trots att åtskilliga skatte- och avgiftsproblem återstår att lösa.

Förslaget till uppfinnarkonto ansluter sig synnerligen nära till lagen om upphovsmannakonto. Bl. a. med hänsyn till att lagen trätt i kraft relativt nyligen har länsstyrelsen inte någon erfarenhet av huru den kommit att tillämpas i praktiken och om den är behäftad med brister som kan behöva åtgärdas.

Centralorganisationen SACO/SR:

Den progressiva beskattningen av fysiska personer vållar problem för de personer vars inkomster uppkommer oregelbundet. Uppfinnare saknar de möjligheter som t. ex. skogsägare och konstnärer har att via avsättningar till konton utjämna inkomsterna över flera år. Det är inte osannolikt att uppfinnarverksamheten därigenom kan ha hämmats.

Uppfinnarverksamheten är ett oundgängligt led i den tekniska förnyelse av olika slag som fortlöpande bör ske i ett samhälle. Även uppfinnare bör därför få möjligheter till inkomstutjämning som ett led i arbetet med att förbättra uppfinnarnas skattesituation, enligt SACO/SR:s uppfattning. För detta talar också rättviseskäl. Utjämningen kan inte ses som en skatteförmån utan som ett tillrättaläggande av ett otillfredsställande förhållande.

FAR:

Kulturskattekommittén har i sitt betänkande "Förslag till lag om uppfinnarkonto" föreslagit att uppfinnare skall få rätt till skattemässig inkomstutjämning genom avsättning till ett s. k. uppfinnarkonto. Kommittén har i sitt betänkande särskilt framhållit att förslaget gäller endast den del av problematiken som låter sig nu särbehandlas. Av tidsskäl och då det bedömts som angeläget att förbättra uppfinnarens skattesituation vill kommittén framlägga detta delförslag utan att avvakta hela utredningens färdigställande.

Mot denna bakgrund kan FAR tillstyrka förslaget men vill redovisa följande kommentarer.

Kommitténs förslag löser ej det problem som är förknippat med att uppfinnare ofta arbetar och har kostnader under flera år medan eventuell inkomst inflyter först under ett senare år och därmed i en annan beskattningsperiod. Detta innebär att avdrag skattemässigt i regel ej erhålles för utvecklingskostnader. I det följande utredningsarbetet bör eftersträvas att om möjligt undanröja denna nackdel.

Det nu framlagda förslaget har lagen om upphovsmannakonto som mönster. En uppfinnare torde som regel ha andra skattetekniska problem än kulturarbetare och förutom möjligheten till inkomstutjämning bör uppfinnaren få möjligheter till avdrag för utvecklingskostnader.

Lantbrukarnas skattedelegation:

Såsom kommittén själv framhåller i sitt betänkande har någon utvärdering ännu inte hunnit göras av upphovsmannakontolagstiftningen. Mycket talar dock för att lagstiftningen fungerat väl för den grupp skattskyldiga som den vänder sig till.

Som tidigare nämnts följer den nu föreslagna lagstiftningen om uppfinnarkonto helt den tidigare lagstiftningen om upphovsmannakonto. Enligt delegationens mening föreligger emellertid så stora olikheter mellan upphovsmannaintäkt och uppfinnarintäkt att lagstiftningarna på några punkter måste ha olika utformning.

SHIO-Familjeföretagen:

Vi tillstyrker att system av den föreslagna ordningen för skattemässig utjämning införs för uppfinnare. Som kommittén påpekar är förslaget till sin innebörd inte en skatteförmån utan ett sätt att komma till rätta med de negativa effekter bestämmelserna om beskattningsårets slutenhet skapar.

STU:

STU delar utredningens förslag som innebär att göra det möjligt med skatteutjämningen även för uppfinnare. STU framförde detta redan i sitt remissvar över utredningen om företagsbeskattningens grunder nämligen att upphovsmannakonto borde omfatta även uppfinnare.

Det hade således enligt STU varit fördelaktigare om lagen om upphovsmannakonto gjorts tillämplig på uppfinnare än att införa en ny lagstiftning som dessutom kräver ändringar i åtskilliga andra lagar och förordningar. STU förutsätter att sådana ansträngningar görs vid kommitténs utvärdering av upphovsmannakontot. Det är emellertid angeläget, som kommittén också konstaterar, att detta inte fördröjer införandet av uppfinnarens skatteutjämningsmöjligheter och därför tillstyrker STU kommitténs förslag.

Svenska bankföreningen:

Bankföreningen, som noterat att förslaget mycket nära ansluter till gällande ordning för upphovsmannakonto, tillstyrker att ett system för skattemässig utjämning införs för uppfinnare. Den föreslagna ordningen med uppfinnarkonto synes därvid kunna godtas.

Svenska uppfinnareföreningen:

Skattefrågorna har sedan lång tid varit av stor betydelse för uppfinnarna och föreningen har under flera tidigare skeden ägnat betydande intresse och kapacitet åt behandlingen av desamma. Beklagligtvis har ansträngningarna att åstadkomma skatteregler som bidrar till stimulerandet av uppfinningar och därpå grundad företagsamhet misslyckats. Under ett antal år har skattedebatten också haft en inriktning som i praktiken omöjliggjort en reell analys avseende uppfinnarnas skatteproblem.

Mot denna bakgrund kan uppfinnareföreningen hälsa det framlagda förslaget beträffande lag om uppfinnarkonto med viss tillfredsställelse. Det förhållandet att uppfinnarna över huvud taget uppmärksammas i detta sammanhang kan kanske få en stimulerande effekt, även om den angivna lagen skulle utnyttjas endast i ett litet antal fall.

Föreningen gör nämligen den bedömningen att med den avgränsning beträffande tillämpningen, som lagen enligt förslagets bestämmelser kommer att få, så blir det reella utnyttjandet av lagen mycket begränsat.

Samtidigt kan naturligtvis anmärkas att i avsaknad av närmare erfarenheter kan föreningen givetvis i någon mån missta sig på denna punkt. Det är i detta läge av visst intresse att följa den kommande verkliga utvecklingen och uppfinnareföreningen föreslår därför att lagens tillämpning blir föremål för särskild uppföljning. Denna bör tills vidare kunna ske i enkla former, exempelvis som en rent statistisk redovisning.

Även om lagen om uppfinnarkonto skulle komma att tillämpas i större omfattning än enligt föreningens bedömning, ändrar detta inte på det förhållandet, att för verklig stimulans av uppfinnandet och därpå grundad företagsamhet erfordras en omfattande skattereform inriktad direkt på innovationsverksamhetens problem. Om man kan åstadkomma en dylik reform så att skattebelastningen på uppfinnaren blir minimal under det skede eller de skeden då han behöver disponera mest medel för att föra utvecklingen vidare (utlandspatentering, vidareutveckling, nyinvesteringar, etc.) kommer samhället totalt att tjäna avsevärt på detta, inte minst i fråga om skattemedel.

Uppfinnareföreningen är väl medveten om att den angivna uppgiften är mycket svår och att den inte kan angripas med tillfredsställande resultat som följd, om det inte finns en verklig vilja att åstadkomma något reellt. Om denna vilja finns, är föreningen för sin del beredd att medverka genom förslag och interna utredningar för att produkten rent tekniskt skall få bästa möjliga utformning.

I anslutning härtill och till det framlagda förslaget om uppfinnarkonto får föreningen slutligen framhålla betydelsen av att de skattebestämmelser som skall tillämpas av uppfinnare blir så utformade att de blir relativt enkla att tillämpa. Det är inte rimligt att uppfinnaren i de mest avgörande skedena av en uppfinnings utveckling och utnyttjande bokstavligen talat skall behöva "stanna upp" för att överväga om skattereglerna ger anledning till ett annat handlingsprogram än det mest ändamålsenliga. För att den angivna effekten skall kunna uppnås, erfordras sannolikt att åtskilliga detaljbestämmelser och komplicerade alternativ elimineras. Lyckas man lösa uppfinnarnas skattefråga i stort på ett tillfredsställande sätt kan det sålunda t. o. m. bli fråga om att ta bort den nu aktuella regeln om uppfinnarkonto. Tills så skett önskar föreningen emellertid – som angivits – att förslaget genomföres.

Sammanfattningsvis

- a. tillstyrker föreningen förslaget till lag om uppfinnarkonto
- b. föreslår föreningen att lagens tillämpning blir föremål för viss uppföljning
- c. konstaterar föreningen att införandet av den föreslagna lagen inte i nämnvärd grad ändrar behovet av en genomgripande skattereform för uppfinnare.

Sveriges föreningsbankers förbund:

Förbundet delar kulturskattekommitténs bedömning att en särbehandling av uppfinnares rätt till skattemässig inkomstutjämning är väl motiverad. Uppfinnarverksamheten har stor betydelse för vårt lands industriella utveckling och det är både angeläget och brådskande med åtgärder som uppmuntrar och stödjer den enskilde uppfinnaren i hans verksamhet. En

sådan självklar åtgärd är att ge honom de ekonomiska och skattemässiga villkor som är en förutsättning för verksamheten.

Det är naturligt att kommittén föreslår den skatteutjämningsmodell som redan finns i lagen om upphovsmannakonto. En sådan lösning möjliggör ett snabbt genomförande av reformen. Det finns dock anledning att notera att de tolkningsproblem, som kan uppkomma vid tillämpningen av lagen om upphovsmannakonto, även kommer att belasta den föreslagna lagen.

Sveriges industriförbund:

Industriförbundet vill kraftigt understryka angelägenheten av att åtgärder vidtas på beskattningsområdet, som kan bidra till att få fram uppfinningar och andra innovationer av betydelse för landets industriella verksamhet. Förbundet anser därför att det fortsatta utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt, men har inte något emot att en delreform vidtas redan nu.

Genom möjligheten att göra avsättning till uppfinnarkonto nås i stort sett en godtagbar lösning, då det gäller att komma till rätta med de olägenheter som sammanhänger med reglerna med beskattningsårets slutenhet. I den mån inte en ersättning kan fördelas bakåt i tiden kan den genom det föreslagna avsättningssystemet fördelas framåt under en viss tid. Ätminstone i de fall, då ersättningen inte är exceptionellt stor, kan ernås liknande marginalbeskattning, som för inkomsttagare med jämna inkomster av samma totala storlek.

Förslaget till lag om uppfinnarkonto är kopierat på bestämmelserna om upphovsmannakonto och vi finner det godtagbart till sin konstruktion.

TOR:

TOR hyser den principiella uppfattningen att en gynnsam utveckling av vårt lands industriella verksamhet och vad därmed sammanhänger är beroende av de kreativa krafterna i samhället och detta inte minst hos dem som sysslar med uppfinningsverksamhet.

TOR vill emellertid redan här betona att olika åtgärder inom beskattningsområdet avsedda att åstadkomma en sådan gynnsam utveckling alltid måste innebära en ökad komplexitet inom den aktuella lagstiftningen och därmed en ökad arbetsbörda inom taxeringsarbetet.

Alla åtgärder av nu nämnt slag bör därför enligt TOR:s mening avvägas mot de förväntade följderna för samhällets del och för de skattskyldigas del.

Utfallet av en sådan avvägning är avgörande för TOR:s ställningstagande härutinnan.

TOR finner sammanfattningsvis, att de skäl kommittén åberopat motiverar lagstiftning om uppfinnarkonto.

TCO:

Av betänkandet framgår att det i och för sig finns skäl att senarelägga ett förslag om uppfinnarkonto till dess utvärdering skett av lagen om upphovsmannakonto.

Kommittén har emellertid bedömt det som angeläget att inte dröja med ett förslag till uppfinnarkonto. TCO delar denna uppfattning och anser liksom kommittén att dess möjligen i något hänseende provisoriska karaktär får ses som en omständighet av underordnad betydelse.

Som tidigare nämnts anser *länsstyrelserna i Stockholms och Kopparbergs län* samt *LO* att förslaget inte bör genomföras.

Länsstyrelsen i Stockholms län:

Från många håll har numera klart uttalats att skattelagstiftningen bör förenklas. Skatteadministrationen måste i högre grad få använda sina resurser för att komma åt väsentliga skatteundraganden. En förutsättning för detta är inte bara att nuvarande regelsystem förenklas utan att det också ses till att inte nya regler tillförs systemet om det inte oundgängligen är nödvändigt.

Ett uppfinnarkonto skulle i och för sig inte beröra något större antal skattskyldiga. Vidare kan inte bestridas att vissa motiv för att införa en möjlighet till resultatutjämning för denna grupp skattskyldiga kan finnas. Frågan måste dock ses i det större sammanhanget. Det blir ytterligare en regel att hålla reda på som dessutom kräver en särskild blankett och ett system för uppföljning över en femårsperiod.

Länsstyrelsen påtalade redan i sitt remissyttrande över företagsskatteberedningens förslag om upphovsmannakonto – förebilden till uppfinnarkonto – att en sådan anordning för resultatutjämning skulle kunna få spridningseffekter. Det har nu besannats och det är väl inte osannolikt att även andra grupper anser sig böra komma i åtnjutande av en sådan förmån. Resultatet blir att regelsystemet blir alltmer ohanterligt.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län:

Framlagt förslag till lagstiftning om uppfinnarkonto innebär möjlighet till inkomstutjämning endast för de uppfinnare som i förvärvskällan rörelse mellan åren har starkt varierande inkomster och som för år med mycket hög inkomst inte i tillräcklig utsträckning kan utnyttja existerande skattelagar till skatteutjämning. Förslaget löser såsom framhållits i betänkandet endast en mindre del av de skatte- och taxeringsproblem som kan föreligga för uppfinnare. Övriga frågor såsom motsvarande uppskovslagstiftning beträffande uppfinnarinkomst, som skall beskattas som inkomst av tjänst, kommer enligt betänkandet att prövas senare.

Föreslagen lag om uppfinnarkonto är i allt väsentligt en kopia till nu gällande lag om upphovsmannakonto. Även sistnämnda lag äger tillämpning endast på inkomst i förvärvskällan rörelse. Såsom framgår av betänkandet är kommittén ålagd att utvärdera lagen om upphovsmannakonto och överväga om ändringar däri bör föreslås. Innan denna utvärdering av lagen om upphovsmannakonto skett synes det länsstyrelsen inte vara angeläget med en lag om uppfinnarkonto eftersom denna lag blir mer eller mindre provisorisk och måste sannolikt bli föremål för ändringar om lagen om upphovsmannakonto ändras efter utvärderingen.

Frekvensen av starkt varierande inkomster för uppfinnare och graden av variation har kommittén inte funnit behövlig undersöka då det ansetts vara tillräckligt med vetskapen att fall finns där en skatteutjämning genom uppfinnarkonto är välmotiverad. Enligt kommittén kan förutses att frekven-

sen av uppskovsyrkanden genom insättning på uppfinnarkonto inte blir betydande.

Föreslagen lagstiftning om uppfinnarkonto torde enligt länsstyrelsens uppfattning komma att beröra ett litet antal skattskyldiga. Även av denna anledning ifrågasätter länsstyrelsen lämpligheten av lagstiftning enligt framlagt förslag. Det enda som kan motivera föreslagen lagstiftning är att det mindre antal uppfinnare, vars verksamhet utgör inkomst av rörelse, skall om möjligt få en förbättrad ekonomisk situation och därmed förhoppningsvis genom utökad uppfinnarverksamhet kunna gynna utvecklingen av vårt lands industriella verksamhet.

Mot den lagtekniska utformningen har länsstyrelsen inte något att erinra.

LO:

Isitt remissvar den 22 maj 1978 över de tre stora skatteutredningarna (1972 års skatteutredning, kommunalekonomiska utredningen och företagsskatteberedningen) motsatte sig LO införande av lag om upphovsmannakonto enligt majoritetsförslag i företagsskatteberedningen. Skälet till ställningstagandet var att lagen skulle bidra till att upphäva årsbeskattningsprincipen efter bärkraft, som anses grundläggande i det svenska skattesystemet. LO ansåg att exemplet från personer med upphovsrätt skulle sprida sig till flera kategorier. Det ursprungliga mönstret i företagsskatteberedningens förslag hade hämtats från skogskontoreglerna, som ju grundar sig på mycket speciella förhållanden. LO ansåg det troligt att en person som är upphovsman har stora möjligheter att själv påverka arvodestidpunkt etc. i avtal.

LO konstaterar att kulturskattekommittén nu föreslår att systemet sprids vidare till rörelseinkomster, som betingas av gjorda uppfinningar. Den av LO befarade spridningen illustreras därigenom. Ännu har inte erfarenheterna av lagen om upphovsmannakonto utvärderats. Kulturskattekommitténs nu aktuella betänkande innehåller inte försök till sådan utvärdering.

Mot bakgrund av det anförda och med tanke på att en stegvis genomförd marginalskattereform utreds förordar LO att kulturskattekommitténs förslag inte genomförs. Beträffande reformer i syfte att stödja och stimulera enskilda personers uppfinnarverksamhet kommer LO att lämna synpunkter i annat sammanhang.

RSV påpekar att förslaget synes medföra avsevärda tillämpningssvårigheter. Verket anför:

Liksom då det gällde upphovsmannaintäkter anser RSV att en anpassning av reglerna för beräkning av ackumulerad inkomst till att gälla även uppfinnarintäkter vore att föredra. En anledning härtill är att det underlättar för alla berörda om det inte finns för många lagar som behandlar förutsättningarna för inkomstutjämning. RSV delar dock kommitténs åsikt att de skäl, som var avgörande för lagen om upphovsmannakonto i lika mån gör sig gällande när behovet av en lag om uppfinnarkonto övervägs. RSV ifrågasätter emellertid om det inte vore enklare att sammanföra alla slag av sådana här speciella intäkter i en lag.

Kommittén framhåller på flera ställen i betänkandet att förslaget inte innebär en skatteeftergift i egentlig bemärkelse utan endast en möjlighet till skattemässig inkomstutjämning. Detta skulle bl. a. medföra att taxerings-

myndigheterna i tveksamma fall inte har egentlig anledning att motsätta sig ett uppskov. RSV vill betona vikten av att kravet på en likformig och rättvis taxering upprätthålls. I vissa fall kan det dessutom uppstå inte avsedda skattelättnader om kommitténs synsätt godtas. Taxeringsmyndigheterna bör enligt RSV:s mening noga undersöka om förutsättningar för uppskov enligt lagen verkligen föreligger. Mot bakgrund härav synes förslaget medföra avsevärda tillämpningssvårigheter.

BFN tar i sitt yttrande upp frågan hur uppfinnarkontot bör redovisas i bokföringen. Nämnden anför:

BFN finner att konstruktionen i den föreslagna lagstiftningen om uppfinnarkonto kommer att få samma redovisningsmässiga konsekvenser som redan existerande bestämmelser och praxis för redovisning av resultatutjämningsfond, investeringsfonder, upphovsmannakonto och liknande reserveringar för skatteutjämning.

Nämnden har i sitt cirkulär nr 9 (1979-11-12) rekommenderat redovisningsprinciper för nämnda poster. — — Nämnden finner att motsvarande regler utan svårighet kan appliceras också på det föreslagna uppfinnarkontot. I sammanhanget vill nämnden föreslå att begreppet "Uppfinnarkonto" används som benämning på det bankkonto på vilket uppfinnarintäkter sätts in*.

Den motpost som i bokföringen krävs för att balansera banksättningen bör rubriceras "Ej intäktsförda uppfinnarintäkter"**. Det vore enligt BFN en god hjälp för de bokföringsskyldiga och deras revisorer, om sådana upplysningar kunde framgå av förarbetena till den nya lagen.

Sedan lagen om uppfinnarkonto antagits kommer BFN att i cirkulär lämna information om angivna bokföringsregler.

* Tillgångspost under rubriken AII i balansräkningsschemat enligt 19 § BFL.

** Redovisas under rubriken BIII Obeskattade reserver i balansräkningsschemat enligt 19 § BFL.

3 Lagens tillämpningsområde

Kommittén föreslår att inkomsten skall vara att hänföra till inkomst av rörelse för att ge rätt till uppskov. I ett senare skede avser kommittén att överväga om även inkomst av tjänst kan omfattas av uppskovslagstiftningen.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anser i likhet med kommittén att rätten till uppskov i varje fall tills vidare skall begränsas till inkomst av rörelse. Länsstyrelsen uttalar att en utsträckning till inkomst av tjänst kan få konsekvenser i tekniskt hänseende som inte nu kan överblickas.

Även Sveriges industriförbund delar kommitténs uppfattning att en utsträckning nu av tillämpningsområdet till inkomst av tjänst skulle erfordra en tämligen komplicerad lagstiftning och därför försena införandet av lagen

om uppfinnarkonto. Förbundet anser emellertid att frågan bör övervägas ytterligare i slutbetänkandet.

TCO anser att kommittén nu bör prioritera frågan om uppskov med beskattning kan erhållas även för uppfinnarinkomst som skall tas upp som inkomst av tjänst.

TOR förutsätter att frågan omprövas vid en senare översyn.

Sveriges advokatsamfund föreslår att lagförslaget ändras så att det klart framgår att ersättning till anställd omfattas av lagen och att bestämmelser införs som reglerar hur sociala avgifter, som belöper på ersättningen, skall betalas. Samfundet anför:

Enligt samfundets uppfattning utgör emellertid en stor del av ersättningar för ej patenterade uppfinningar sådana som av företag utbetalats till anställda för av dem gjorda förslag till förbättringar av företagets produkter eller produktion och som hittills ansetts utgöra inkomst av tjänst. Det synes som om kommittén avsett att sådana ersättningar skall omfattas av den föreslagna lagen utan att det direkt utsägs. På sid. 42 i betänkandet skriver kommittén nämligen: "Avsättning till ett uppfinnarkonto, liksom till det redan införda upphovsmannakontot, kan avse inkomst för vilken arbetsgivaravgift erlagts. Såsom bestämmelserna är utformade är det emellertid likväl möjligt, att när belopp från kontot återförs till beskattning det grundar underlag för egenavgift till socialförsäkringen. Tillrättaläggs inte detta, avser kulturskattekommittén att återkomma till frågan."

Riksförsäkringsverket:

Riksförsäkringsverket har inte något att erinra mot förslaget men vill – liksom i sitt remissyttrande 1978-05-19 över företagsskatteberedningens förslag till lag om upphovsmannakonto – fästa uppmärksamheten på att risk finns för att uppfinnaren i samband med beräkningen av pensionsgrundande inkomst kan gå förlustig en del av eller hela det belopp som sätts av till uppfinnarkontot. En sådan situation kan inträffa när någon annan rörelseinkomst inte finns redovisad det år, då beloppet från uppfinnarkontot återförs till beskattning. Rörelsen torde i sådant fall inte anses vara bedriven, och inkomsten därav blir inte pensionsgrundande.

I samband med sina överväganden och förslag har kulturskattekommittén gjort följande påpekande (sid. 42).

Vid ett genomförande av ett förslag som det nu förordade kan vissa olägenheter uppkomma som hittills uppenbarligen varit förbisedda. Avsättning till ett uppfinnarkonto, liksom till det redan införda upphovsmannakontot, kan avse inkomst för vilken arbetsgivaravgift erlagts. Såsom bestämmelserna är utformade är det emellertid likväl möjligt, att när belopp från kontot återförs till beskattning det grundar underlag för egenavgift till socialförsäkringen. Tillrättaläggs inte detta, avser kulturskattekommittén att återkomma till frågan.

Den situation kulturskattekommittén härvid har i tankarna torde vara den, att en exploitör av en uppfinning, för vilken uppfinnaren erhåller ersättning i form av engångsbelopp, royalty eller annat vederlag, som är att betrakta som rörelseinkomst, träffar ett s. k. likställighetsavtal med uppfinnaren, att ersättningen för uppfinningen skall betraktas som inkomst av anställning.

Arbetsgivaren, dvs. exploitören, redovisar i så fall den utbetalade ersättningen som "kontant bruttolön m. m." i kontrolluppgiften (f. n. under fältnod 11). tar upp beloppet i sin arbetsgivaruppgift för utbetalningsåret och erlagger arbetsgivaravgift för detsamma.

När uppfinnaren deklarerar inkomsten i sin självdeklaration för motsvarande inkomstår, görs det med ledning av kontrolluppgiften en "utbrytning" av beloppet, så att det undantas från underlaget för uppfinnarens egenavgifter för året ifråga. Om uppfinnaren skulle ha satt in beloppet eller en del av det på uppfinnarkonto och ha medgett uppskov med beskattningen för att därefter under ett följande år ta ut beloppet och återföra det till beskattning, finns det till hans självdeklaration för sistnämnda år inte bifogad någon kontrolluppgift från arbetsgivaren/exploitören, utvisande att beloppet betraktats som inkomst av anställning. Beloppet skulle i så fall kunna komma att ingå i underlaget för uppfinnarens egenavgifter för året ifråga, trots att arbetsgivaravgift redan erlagts för detsamma.

Riksförsäkringsverket ställer sig undrande till om den påtalade situationen verkligen kan inträffa, eftersom uppskov med beskattningen endast skall kunna medges i fråga om rörelseinkomst. Om s. k. likställighetsavtal träffas i fråga om rörelseinkomst, blir inkomsten att jämföra med inkomst av anställning.

I fråga om de fr. o. m. 1980 års taxering införda bestämmelserna om uppskov på grund av insättning på upphovsmannakonto gäller, att den skattskyldige på RSV:s blankett 3049 "R 7" skall lämna utredning om insättningen. På blanketten -- skall den skattskyldige under "särskilda upplysningar" ange "om det i uppskovsbeloppet ingår belopp som enligt lagen om allmän försäkring utgör inkomst av anställning eller som genom s. k. likställighetsavtal är att jämföra med sådan inkomst". Verket utgår från att denna upplysning skall lämnas för att beloppet skall kunna undantas från uppskovsmedgivandet.

Skulle det däremot förhålla sig så, att uppskov även kan omfatta belopp, som genom likställighetsavtal är att jämföra med anställningsinkomst, och beloppet, när det återförs till beskattning, skall ingå i underlaget för den skattskyldiges egenavgifter, torde problemet få lösas genom att den skattskyldige får möjlighet att i sin självdeklaration ange hur stor del av det återförda beloppet som omfattas av likställighetsavtal. En sådan ordning medför dock vissa kontrollproblem.

Även RSV kommenterar den av kommittén påpekade situationen att ett uppskovsbelopp då det återförs till beskattning kan grunda underlag för egenavgift trots att arbetsgivaravgift redan har erlagts för beloppet. Verket anför:

Av blanketten för avstämning av påförda egenavgifter och schablonavdrag m. m. samt beräkning av schablonavdrag (RSV 3095) och av rörelsebilagorna (R 1 och R 5) framgår dock att en intäkt, för vilken arbetsgivaravgift har erlagts, inte skall tas med när egenavgiften beräknas. De skattskyldiga får således upplysning om att de särskilt skall uppge detta i deklarationen när en intäkt, för vilken arbetsgivaravgift redan har erlagts tas till beskattning i inkomstslaget rörelse. Risken för att det skall tas ut dubbel avgift bör därför inte vara så stor.

Kommitténs förslag till definition av begreppet uppfinnarintäkt diskuteras i en del yttranden.

STU finner kommitténs definition av uppfinning något vag men anser att den i detta sammanhang är motiverad. Ett krav som innebär att uppfinningen är patenterad begränsar uppfinnarkontots effekt.

LO konstaterar att avgränsningen är vag och leder till en ny oklarhet och tolkningsproblem i skattesystemet på en viktig punkt. Om en avgränsning skall införas anser LO att den skall avse patenterade uppfinningar.

Länsstyrelsen i Kronobergs län delar kommitténs uppfattning att någon direkt anknytning till patenterad eller patenterbar uppfinning inte är önskvärd. Så länge som man håller sig inom begreppet rörelse torde nämligen gränsdragningen kunna bemästras utan större risk för tolkningsmotsättningar.

Lantbrukarnas skattedelegation vill understryka vad kommittén redan framhållit nämligen att begreppet uppfinnarintäkt, som inte är entydigt, vid tillämpningen bör hanteras generöst.

Svenska bankföreningen:

I 1 § den föreslagna lagtexten anges att uppskov med beskattningen kan erhållas, förutom för intäkt av uppfinning som lett till patent, också för intäkt av uppfinning som överlåtits för industriellt utnyttjande eller eljest tillgodogjorts industriellt. Såsom kommittén påvisat finns det ett behov av att utsträcka tillämpligheten utanför området för patenterade uppfinningar. Den föreslagna lagtexten är emellertid enligt bankföreningens mening alltför oklar i detta hänseende.

Enligt motiven avses med de – efter förebild i patentlagen – använda uttrycken "industriellt utnyttjande" och "tillgodogjorts industriellt" att uppfinningen har teknisk karaktär, varvid inte skall krävas att den exploateras inom vad som i allmänt språkbruk kallas "industri". Som exempel på områden där uppfinningar av teknisk karaktär kan förekomma nämns sjukvården, transportväsendet m. fl. områden. Förutom de nämnda exemplen kan uppfinningar av teknisk karaktär tillgodogöras inom t. ex. försvaret. Över huvud taget torde sådana uppfinningar kunna förekomma inom ett stort antal områden som inte kan betecknas som industri. Enligt bankföreningens uppfattning är det därför inte lämpligt att i lagtexten ange industriellt utnyttjande eller tillgodogörande som en förutsättning för uppskov med beskattningen. En annan förutsättning är att intäkten satts in på konto i bank. Om lagtexten enligt sin ordalydelse begränsar användningen av uppfinnarkonto till patenterade respektive industriellt utnyttjade uppfinningar, är det risk att insättning på sådant konto underläts i fråga om intäkt av annan uppfinning, även om den är av teknisk karaktär och således enligt motiven skulle ha berättigat till skatteuppskov. En lagstiftning till den enskildes förmån bör utformas så att den inte vilseleder den enskilde i fråga om hans rätt till förmånen.

Bankföreningen föreslår mot denna bakgrund att 1 § första stycket andra meningen får följande lydelse: "Till uppfinnarintäkt räknas vad som har härflutit från utnyttjande av patent eller uppfinning av teknisk karaktär, för vilken patent ej har meddelats." Den minskade risken för feltolkning av bestämmelsernas räckvidd uppväger mer än väl att lagtexten systematiskt kommer att skilja sig från patentlagen. Vad som är en teknisk uppfinning får

på sedvanligt sätt slutligt avgöras av skattemyndigheterna när ärendet om uppskov med erläggande av skatt prövas. Den av bankföreningen föreslagna utformningen av lagtexten ändrar således på inget sätt förutsättningarna för denna prövning i förhållande till kommitténs förslag.

Liknande synpunkter har framförts av *SIHO-Familjeföretagen* som föreslår att 1 § får en lydelse som inte kan leda till missförstånd.

TOR:

Med hänsyn till de intressen TOR företräder är frågan om det är möjligt att på ett praktiskt hanterligt sätt urskilja och avgränsa de aktuella inkomsterna helt avgörande för utfallet av den inledningsvis omnämnda avvägningen.

TOR finner – med hänvisning till de skäl som kommittén åberopat – att det torde vara uteslutet att såsom ett villkor för uppskov föreskriva att den ej patenterade uppfinningen skulle vara patenterbar. Taxeringsnämnderna och taxeringsmyndigheterna i övrigt torde sakna såväl tid som resurser i övrigt för att kunna göra en sådan prövning.

Härutöver må även framhållas det principiellt olämpliga i att andra myndigheter än patentmyndigheterna skulle uttala sig – låt vara i ett begränsat hänseende – angående en viss produkts patenterbarhet.

TOR instämmer också i uppfattningen att det förhållandet, att patent blivit sökt inte utgör något användbart urvalskriterium.

Kommittén har i stället valt att låta uppskovsmöjligheten – vid sidan av de patenterade uppfinningarna – gälla uppfinnarintäkter i allmänhet. Innebörden av begreppet uppfinning som det skall uppfattas i detta sammanhang utvecklas ytterligare i betänkandet.

TOR konstaterar härvid utifrån de intressen som företräds att föreliggande förslag i här aktuellt hänseende väl kan godtagas och att avgränsningsmetoderna torde komma att vara möjliga att tillämpa vid taxeringsarbetet.

Sveriges föreningsbankers förbund:

Det kan vara mycket svårt att avgöra huruvida en intäkt är att hänföra till intäkt av uppfinning och därmed berättiga till skatteutjämnande avsättning på därför avsett konto. Att skattelagstiftningen utökas ytterligare med vaga och svårtillämpade regler är givetvis olyckligt. Någon enkel lösning finns emellertid inte.

Det är från föreningsbankernas utgångspunkt viktigt att understryka den svåra ställning denna vaghet kan innebära för bankerna. I svarbedömda tolkningsfall kan det vara omöjligt för den enskilde intäktskavaren eller den bank han anlitar att med säkerhet konstatera huruvida rätt till skatteutjämnning föreligger. Förbundet vill i detta sammanhang betona det begränsade ansvar som i dessa situationer åvilar den kontoförande banken.

I ett avseende är förslaget emellertid klart, nämligen att intäkter för innovationer av administrativ karaktär inte får insättas på uppfinnarkonto. Denna gränsdragning, som kan vara ofrånkomlig om namnet uppfinnarkonto bibehålls, är mindre välbetänt ur rättvisesynpunkt. Ur allmän synpunkt bör det vara motiverat att även administrativa innovationer understöds på samma sätt som uppfinningar, dvs. innovationer av teknisk karaktär.

RSV:

Enligt förslaget skall det vederlag, som kommer den skattskyldige till godo genom att han överlåter rätten till sin uppfinning, utgöra uppfinnarintäkt. I motiveringen sägs att om exploateringen sker genom ett av uppfinnaren helt eller delvis ägt aktiebolag, räknas givetvis endast vederlaget från bolaget som uppfinnarintäkt. RSV vill peka på de svårigheter som kan uppstå i de fall där en sådan intressegemenskap föreligger mellan uppfinnaren och den till vilken han överlåter exploateringsrätten. Det kan befaras att det här kan uppstå gränsdragningsproblem när det gäller att avgöra vad som skall anses utgöra ersättning för exploateringsrätten och vad som skall anses utgöra skälig lön från bolaget. Om exploateringsrätten till en uppfinning överlåts till ett av uppfinnaren ägt fåmansbolag till ett högre pris än marknadspriset, torde intäkten komma att hänföras till tillfällig förvärvsverksamhet enligt 35 § 1 mom. tredje stycket kommunalskattelagen. Även i fall där det inte rör sig om fåmansbolag kan det tänkas uppstå ett gemensamt intresse hos exploatören och uppfinnaren/den anställde att försöka förvandla lön till uppfinnarintäkt.

Om förslaget leder till lagstiftning bör det av lagtexten framgå att det inte krävs att uppfinningen skall vara patenterbar för att uppskov skall kunna medges. I synonymordböcker förekommer det nämligen att uppfinning ges samma betydelse som patent.

FAR uppger att tillämpningsproblem kan uppkomma vid inkomst av utländskt patent. Enligt *FAR*:s mening torde inkomst av utländskt patent i regel vara inkomst av rörelse och inte inkomst av kapital, vilket kommittén angett i sitt betänkande.

Enligt kommitténs förslag skall uppfinnare som är delägare i handelsbolag inte ha rätt till uppskov för bolagets inkomst. Frågan har tagits upp av *Lantbrukarnas skattedelegation*, *SHIO-Familjeföretagen* och *STU*.

Lantbrukarnas skattedelegation och *SHIO-Familjeföretagen* anser att även intäkt av uppfinnarverksamhet som uppstått i handelsbolag bör få fördelas i tiden genom användande av uppfinnarkonto. Skattedelegationen anför:

Enligt förslaget skall i likhet med vad som gäller för upphovsmannakonto delägare i handelsbolag inte ha rätt till uppskov för bolagets inkomst. Detta är naturligt när det gäller upphovsmannakonto eftersom litterär och konstnärlig verksamhet praktiskt taget aldrig bedrivs i kompanjonskap. När det däremot gäller uppfinnarverksamhet är det en normal företeelse att sådan bedrivs i samverkan mellan två eller flera personer varvid handelsbolag är en lämplig företagsform. Att då omöjliggöra inkomstutjämning mellan ären i handelsbolagsfallet är inte rimligt. Delegationen anser därför att också intäkt av uppfinnarverksamhet som uppstått i handelsbolag bör få fördelas i tiden genom användande av uppfinnarkonto.

Enligt *STU*:s uppfattning är handelsbolagsformen av stor betydelse när det gäller uppfinnare. Dessa arbetar ofta tillsammans varför uppfinnarintäkter i handelsbolag bör kunna åtnjuta samma uppskovsmöjligheter som intäkter som uppbärs av en enskild uppfinnare.

4 Förutsättningar för uppskov

Enligt kommitténs förslag är en grundläggande förutsättning för uppskov med beskattning av uppfinnarintäkt att uppskovsbeloppet i sin helhet betalas in på ett uppfinnarkonto. *Sveriges industriförbund* har tagit upp ett problem i samband härmed och anser att detta bör lösas i den slutliga lagstiftningen. Förbundet anför:

Inkomster av det slag som uppfinnare erhåller, är normalt hänförliga till inkomstslaget rörelse. Om uppfinningen överläts och betalningen för överlåtelsen fördelas under flera år, kommer den situationen att inträffa att hela intäkten och inte endast den kontant erhållna ersättningen skall upptas såsom inkomst av rörelse. I en sådan situation skulle sannolikt uppfinnaren inte kunna göra insättning på bankkonton annat än för en del av inkomsten.

Enligt förslaget kan en uppfinnare inte få uppskov med beskattningen om han har medel insatta på allmänt investeringskonto eller upphovsmannakonto. Uppskov medges inte heller om han vid samma taxering yrkar avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv eller uppskov för insättning på uppfinnarkonto.

Lantbrukarnas skattedelegation anser att samtida avsättningar till allmän investeringsreserv och inbetalning på uppfinnarkonto bör tillåtas. En sådan rätt för uppfinnarna komplicerar inte lagstiftningen i annat avseende än att det i lagtexten måste anges i vilken ordning de olika åtgärderna skall avräknas. Delegationen anför:

Enligt lagförslagets 4 § skall uppskov med beskattning inte medges om den skattskyldige redan har medel insatta på allmänt investeringskonto enligt lagen om allmän investeringsreserv. Också denna bestämmelse är hämtad från lagstiftningen om upphovsmannakonto. Det ligger i sakens natur att den som bedriver litterär och konstnärlig verksamhet knappast har behov av att göra avsättning enligt lagen om allmän investeringsreserv. Läget för den som driver uppfinnarverksamhet är ett helt annat. I samband med uppfinnarverksamhet krävs inte sällan betydande investeringar i maskiner och inventarier o. d. Ett år med stor inkomst av uppfinnarverksamhet kan då behövas dels möjlighet att avsätta medel för framtida investeringar dels att därutöver fördela återstående inkomst framåt i tiden.

SHIO-Familjeföretagen:

Av lagförslagets 4 § framgår att skattemässig utjämning genom uppfinnarkonto inte medges den som redan gjort avsättning till allmän investeringsreserv. I en uppfinnarverksamhet görs mer eller mindre regelbundet stora investeringar i maskiner m. m. Avsättning till allmän investeringsreserv skapar ökade möjligheter för bl. a. uppfinnare att planera sina investeringar över åren. Syftet med införande av uppfinnarkonton är, enligt vår uppfattning, att få till stånd en fördelning av ett års inkomst på framtiden. Då avsättning till allmän investeringsreserv och inbetalning på uppfinnarkonto kompletterar varandra bör samtida avsättningar tillåtas.

TOR, som framför liknande synpunkter, anser att det bör övervägas om en tidigare avsättning till investeringskonto verkligen skall utgöra hinder för avsättning till uppfinnarkonto.

Den omständigheten att medel finns insatta på upphovsmannakonto bör enligt förslaget utesluta rätt att få uppskov för uppfinnarintäkt. *FAR* har svårt att se varför det ena skulle utesluta det andra i de relativt få situationer då det skulle kunna bli aktuellt.

STU:

Beträffande 4 § finns det enligt *STU* skäl som talar för möjligheten för den skattskyldige att använda båda formerna av uppskovskonton. Att någon nyttjar ett upphovsmannakonto borde inte hindra vederbörande från att, i det fall en uppfinning ger stora intäkter, även kunna få tillgång till ett uppfinnarkonto.

Beträffande de föreslagna beloppsgränserna har några av remissinstanserna framfört synpunkter.

Svenska bankföreningen anför att det av praktiska skäl är väsentligt att likartade kontoformer får så identiska föreskrifter som möjligt. Det är därför viktigt att uppfinnarkontot i fråga om beloppsgränser m. m. ges samma föreskrifter som det redan existerande upphovsmannakontot.

TOR förutsätter att de aktuella beloppsgränserna kommer att omprövas vid en senare översyn av lagstiftningen.

KLYS:

Huruvida de konkreta reglerna och beloppsgränserna fått en ändamålsenlig utformning så att de passar för uppfinnarnas behov undandrar sig *KLYS*' bedömning. Beloppsgränser och regler tycks överensstämma med dem som gäller beträffande upphovsmannakontot.

I samband med införandet av upphovsmannakonto framförde *KLYS* vissa kritiska anmärkningar. Bl. a. ansåg vi att beloppsgränserna borde läggas på en annan nivå än som blev fallet. *KLYS*' synpunkter kvarstår.

STU anser att bestämmelsen i förslagens 3 § b bör kunna utgå då 6 § torde begränsa eventuella missbruk.

Kommitténs förslag att uppskov med beskattning av medel på uppfinnar-konto skall kunna komma i fråga under högst sex år kommenteras av *Sveriges föreningsbankers förbund* som anför:

Med denna i grunden positiva inställning till syftet med kommittéförslaget ifrågasätter vi den begränsade tid som skatteutjämning skall tillåtas enligt den föreslagna lagen. Med tanke på att många uppfinnare presterar ett mycket begränsat antal intäktsgivande uppfinningar under sin verksamma tid och att dessa uppfinningar i gengäld kan ge inkomster av betydande storlek, anser vi att tiden för uppskov bör utsträckas till tio år, i likhet med vad som gäller för avsättning till skogskonto.

5 Övriga frågor

Svenska bankföreningen gör en anmärkning beträffande begreppet bank som definieras i förslaget 2 § angående inbetalning på särskilt konto i bank. Föreningen anför:

Bankföreningen har uppmärksammat att i 2 § andra stycket i kommitténs lagförslag anges att med bank avses i denna lag riksbanken, affärsbank, sparbank och föreningsbank. Föreningen vill härtill anmärka att i banklagstiftningen används begreppet bankaktiebolag och centralkassa för jordbrukskredit (se lagen om bankrörelse och 17 § lagen om jordbrukskasserörelsen) i stället för beteckningarna affärsbank och föreningsbank. Dessa beteckningar har dock använts i såväl skogskontolagen som lagen om upphovsmannakonto. Eftersom någon risk för missförstånd inte torde föreligga och då de föreslagna beteckningarna snarast är mer upplysande för allmänheten än de formellt riktiga bör förslaget emellertid godtas i den delen.

— — —

När möjlighet öppnades att avsätta medel till upphovsmannakonto genomfördes reformen mycket hastigt. Detta medförde att informationen till dem som kunde beröras av reformen var otillfredsställande. Det får förutsättas att, innan den nu aktuella reformen träder i tillämpning, samhället i lämplig form sprider information om möjligheten att avsätta medel på uppfinnarkonto.

Även *SHIO-Familjeföretagen* framhåller betydelsen av att åtgärder vidtas så att information om möjligheten till uppskov med beskattningen av upptjänarintäkt når den aktuella kretsen av skattskyldiga.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1981-11-13

Närvarande: f. d. justitierådet Petrén, regeringsrådet Delin, justitierådet Bengtsson.

Enligt lagrådet den 9 november 1981 tillhandakommet utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 29 oktober 1981 har regeringen på hemställan av statsrådet Wirtén beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om uppfinnarkonto,
2. lag om ändring i lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv,
3. lag om ändring i lagen (1979:611) om upphovsmannakonto,
4. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
5. lag om ändring i lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst,
6. lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,
7. lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt,
8. lag om ändring i lagen (1980:953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning,
9. lag om ändring i lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Eva Lagebrant-Nordquist.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Stadgandet i 1 § förslaget till lag om uppfinnarkonto anknyter till uppfinningsbegreppet enligt patentlagen, varvid dock inte krävs att villkoren för patenterbarhet är uppfyllda. Det innebär bl. a. att intäkt genom utnyttjande av vad som enligt 1 § andra eller tredje stycket patentlagen ej skall anses som en uppfinning inte faller under den föreslagna lagen. Stadgandet synes vidare vara så att förstå att förbudet i 1 § fjärde stycket 2) patentlagen mot meddelande av patent på växtsorter eller djurraser eller väsentligen biologiskt förfarande för framställning av växter eller djur inte utgör något hinder mot tillämpning av reglerna om uppfinnarkonto, i den mån fråga kan anses vara om en uppfinning i patentlagens mening.

I övrigt föranleder lagförslagen ej erinran från lagrådets sida.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-11-19

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsraden Wikström, Friggebo, Dahlgren, Asling, Söder, Johansson, Wirtén, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tillander, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition om uppfinnarkonto

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

1. lag om uppfinnarkonto,
2. lag om ändring i lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv,
3. lag om ändring i lagen (1979:611) om upphovsmannakonto,
4. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
5. lag om ändring i lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst,
6. lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,
7. lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt,
8. lag om ändring i lagen (1980:953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning,
9. lag om ändring i lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

Lagrådet har framfört vissa synpunkter beträffande innebörden av begreppet uppfinning vid tillämpningen av reglerna om uppfinnarkonto. I övrigt har lagrådet lämnat förslagen utan erinran.

Jag ansluter mig till vad lagrådet anförut beträffande begreppet uppfinning och hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta de av lagrådet granskade förslagen.

Med tanke på att de nya reglerna skall tillämpas redan vid 1982 års taxering är det önskvärt att ärendet behandlas under innevarande riksmöte. Regeringen bör därför föreslå riksdagen att besluta om förkortning av motionstiden till tio dagar.

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 29 oktober 1981.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden lagt fram.

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	
1. Lag om uppfinnarkonto	2
2. Lag om ändring i lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv	5
3. Lag om ändring i lagen (1979:611) om upphovsmannakonto	6
4. Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)	7
5. Lag om ändring i lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst	9
6. Lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhets-skatt	11
7. Lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt	12
8. Lag om ändring i lagen (1980:953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning	15
9. Lag om ändring i lagen (1980:954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.	17
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 29 oktober 1981	19
1 Inledning	19
2 Föredragandens överväganden	19
2.1 Allmänna synpunkter	19
2.2 Tillämpningsområde (1 §)	21
2.3 Förutsättningar för uppskov (2-6 §§)	24
2.4 Ränta, uttag m. m. (7-13 §§)	25
2.5 Följdändringar i andra författningar	25
2.6 Ikraftträdande	26
3 Upprättade lagförslag	26
4 Hemställan	26
5 Beslut	26
Bil. 1 Kulturskattekommitténs betänkande (Ds B 1981:9)	
Förslag till lag om uppfinnarkonto	27
Bil. 2 Sammanställning av remissyttranden över betänkandet	
Förslag till lag om uppfinnarkonto (Ds B 1981:9)	73
Utdrag av lagrådets protokoll den 13 november 1981	89
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 19 november 1981	90